

הרב יואל אברהם
קרית יואל

דבר ה' במחזה

על השינויים שעשו הוצאת עוז והדר בתומשים שלהם

לבאר שכל דברי רבותינו הקודמים אמת ומהם לא נזוע, והפורש מהם כפורש מן החיים בחומשי עוז והדר שנדפס לאחרונה שינו את נוסח התרגום שלנו לנוסח התימני (וגם זאת לא בנאמנות רק הוסיפו וגרעו כרצונם ככל העולה על רוחם כאיש העושה בתוך שלו כאשר יווכח להלן) ובהקדמה שלהם ובפרט בקונטרס נקרא ומתרגם התלוצצו בדברי בוז וקלון נגד נוסח התרגום שלנו וכל דבריהם אינם אלא דברי קנטורין לעקור ולשרש הכל בהוצאת שם רע בשקרים וכזבים נגד אבותינו ורבותינו בדברי עם הארצות ודברי בטלה וכיון שלא רבים יחכמו להבין במצפוני הדקדוק ובפרט בל' תרגום ע"כ שם מצאו מקום לרגוע ולהכות שרשים פורים ראש ולענה בלבנות תמימי לב שעומדים מרעיד נגד דברי חציפות ועזות של עוז והדר הנאמרים בחזקה כמ"ש עשיר יענה עזות. ע"כ אמרתי לא עת לחשות כי מלחמה לה' הוא ובאתי בזה לבאר ששה דברים א. כי אסור לאדם לשנות מנוסח אבותיו יהיה מה שיהיה, ב. להוכיח כי כל עצמם לא באו רק בעלילות שוא ושקר כדי להחדיר ארס האפיקורסות בלבנות נערי בני ישראל ולטרף ולשבש את הדעת בזיופים וסילופים, ג. כי נוסחת עוז והדר מזוייף הוא כי המציאו נוסח חדש שאין לו שום מקור, ד. כי נוסח תימן שונה מהנוסח שהיה לפני הראשונים ז"ל, ה. כי מסורת התרגום (שבנוי על נוסח תימן וסביוניטא) אין לו שום מקור ונולד בראשונה בשנת תקצ"ט ע"י משכיל ידוע, ופעם היחידי שנדפס היה ע"י המשכילים בוויילנא שנת תרל"ד, ו. ליישב קושיותיהם המבהילים המשבשים דעת השפוי.

פרק א'

בשער הכוונות למהר"ו ז"ל בענין נוסח התפלה דף נ' עמוד ד' בא"ד ואמנם כו' כתוב שם בזה"ל: ולכן ראוי לכל א' וא' להחזיק כמנהג תפלתו כמנהג אבותיו לפי שאין אתנו יודע מי הוא משבט זה ומי הוא משבט זה וכיון שאבותיו החזיקו במנהג ההוא אולי הוא מן השבט ההוא הראוי לו אותו המנהג ועתה בא לבטל ואין תפלתו עולה למעלה אם לא בדרך הסדר הוא וכו' עיי"ש מה שהאריך עוד בזה וכן כתוב עוד שם בענין תפילין בדה"ח עמוד ד' סוד"ה גם ז"ל ושאלתי את פי מורי ז"ל בענין צורת האותיות אשר כמה שינויים וחילוקים יש בין כתיבת הספרדים לכתיבת האשכנזים וא"ל כי לכולם יש רמז וסוד נרמז למעלה כי לכמה ציורים ושינויים וציוריים משתנים צורת האותיות כו' עיי"ש ומרן ז"ל בויואל משה הביא כל זה בקיצור נמרץ במאמר לשון הקודש אות כ"ו באד"ה ומעתה כתוב שם בזה"ל ואולי גם בלא"ה אין לשנות כמ"ש על נוסח התפלה שאין לשנות משבט לשבט שאף מה שהוא אצל אותו השבט קדוש וטהור מ"מ בשבט אחר אינו כן וע"כ כתבו שכאו"א יחזיק במנהגו כנודע עכ"ל מרן ז"ל. והשתא איך לא יראו עוה"ד לנגוע בקדשים ולהכריח את כל ישראל לשנות לנוסח התימני כי הם הררים התלויים בשערה ומי יודע אם אשכנזי או ספרדי שמעביר את הסדרה בתרגום

נוסח תימן שיצא ידי חובתו ולפימ"ש בשעה"כ אין לו שום עלייה למעלה ואף אם היה איזה תיקון בזה מ"מ לא ניתן זה כלל לדורינו ומה שלא תיקנו לנו רבותינו אין אנו רוצים ולא יכולים לתקן.

ובפרט לפי"מ שהאריך מרן ז"ל בויואל משה הנ"ל דכל שינוי אפי' הוא מצוה דאורייתא והוא באמת תיקון גדול צריכין לידע ממי יצא הדברים ואעתיק קצת לשון קדשו בריש סי' כ"ו וז"ל: "כי מנהגי האשכנזים והספרדים המקובלים אצלם מאבות אבותיהם אלו ואלו דברי אלקים חיים, אבל אם האשכנזים משנים לשונם ללשון הספרדים בלי ספק צריך לידע מבטן מי יצאו הדברים כו". והנה לענינינו כל המונח הזה אשר נוסח התימני הוא המדוייק ביותר שורשו הוא מהחקירה המדעית של החוקרים של האוניברסיטת המזרחית בר-אילן כאשר ראיתי אני בעצמי במו עיני בהקדמה של המקראות גדולות שיצא לאור על ידם בשנת תשנ"ז, והקונטרס נקרא ומתרגם שנדפס בריש המקראות גדולות של עזו והדר שנכתב ע"י ר' מנחם פומרנץ נכתב בעקבות המדעית של בר-אילן עקב בצד גודל וע"כ פשיטא דפשיטא שאסור לנו לומר וללמוד התרגום שנדפס בחומשי עזו והדר כיון שמקורו בא ממינים ואפיקורסים ומקור מקומו טמא הוא, וכלשון קדשו של מרן ז"ל שם בסי' הנ"ל סוד"ה ומעתה מ"מ אצל האשכנזים שנקבע כן ע"י מקורות הטומאה ר"ל החיוב להרחיב מזה כמטחוי קשת ובחקותיהם לא תלכו", עכ"ל.

ובאמת אפי' נניח שנשתרשו טעותים במשך הזמן אין בכך כלום כיון שנתקבלה כן בתפוצות ישראל שהתנהגו עפ"י הוראותיהם של רבותינו מאורי הגולה וכמ"ש מרן ז"ל בויואל משה מאמר לשה"ק אות כ"ד באד"ה ובענין, וז"ל והגם שמסיבת רוב הגליות ובלבול המדינות בשפות שונות נשתבש הלשון ואין אנו בקיאים בו ע"ז נאמר ודגלו עלי אהבה כמו שהביא התוס' בע"ז דף כ"ב ע"ב ד"ה רגלא דברי המדרש מנין לקורא בתורה שקרא לאהרן הרן שיוצא, פי' שאעפ"י שלא יקרא האלף, שנאמר ודגלו עלי אהבה כו' וצ"ל שאין זה דומה למ"ש הרבינו בחיי שהשינוי אף בנקודות יוכל להביא לידי כפירה כי אינו דומה מה שנשתבש בסיבת הגליות וטירוף המדינות שזה למדו מקרא ודגלו שהיא כמו דילוג, וע"ז נאמר כל הלבבות דורש ה' ואונס רחמנא פטריה במה שנצמח מאוהבי ה' ושומרי מצותיו כמו שנדרש ע"ז הקרא ודילוג עלי אהבה, והרבנו בחיי מיירי בהמשנה במזיד ובשאת נפש נקודות המנהיגות את האותיות שלפעמים נשתנה התיבה ע"ז לכוונה אחרת שיש בה כפירה גמורה ר"ל עכ"ל מרן ז"ל. וא"כ נהפוך הדבר שבאמת נסחתינו שקבלנו אף אם נאמר שמרוב אורך הגלות נשתרשו בה טעותים ע"ז דרשינן מקרא ודילוג עלי אהבה אבל עזו והדר שבאו בשאת נפש ובמזיד לשבש נסחותינו בין במבנה התיבות ובין בהנקודות המנהיגות האותיות ודאי שלא ימלט מאחת משתיים או שיהרוס הכוונה או יבוא לידי כפירה כדברי הרבינו בחיי שהביא מרן ז"ל.

ובקונטרס מאה שערים (מהרה"ק בעל התניא ובנו הרה"ק רבי דובער ונכדו בעל הצמח צדק) חלק אמרי קודש אות כ"ד כתוב בזה דברים נוראים ואעתיק כל לשונו בעבור שהוא מוסר השכל נוקבים ויורדים חדרי בטן וז"ל, ענין לה"ק שנשתבש שאין שום אדם יכול לדבר כמו שהוא בכל האותיות ודקדוקיהן כו' ובמדינה זו משתבשים באותיות אלו ובמדינה אחרת באותיות אחרים, אמנם שיהיה בשלימות בכל האותיות אין בשום מדינה, וכמו גם הבעש"ט והאר"י ז"ל לא הי' יכולים כל לה"ק ע"פ דקדוק בשלימות וא"כ לכאו' אינו מובן שהבעש"ט והאר"י ז"ל התפללו בשיבוש ח"ו, אך הענין כי למעלה הם אינם אותי' גשמי' כ"א אותי' רוחני'

מאד נעלה מתלהטים ומתנוצצים ובכוונתם בתפלה נתקנו האותי' למעלה בתיקונם בשלימות כ"א כשבא בהתגלות הכלים שהם בפה ולשון נשתבשו לפי אופן הגילוי מלמעלה והכלי שלהם שיהי' אז (כי לא הפה והלשון הם העושים האותיות כ"א לפי אופן הגילוי מלמעלה בהפה והלשון ככה מתהוים האותי'), והמופת הוא מהמגיד של הב"י שא"ל פסוק א' מתוך דבריו שלא כסדר שנכתב ובודאי לא יתכן שישבש המגיד ח"ו וגם הב"י הי' בקי בע"פ בכה"ת, אלא מוכרח להיות שבהתלבשות בפה ולשון למטה משתבשים ומתהוים האותיות לפי אופן הכלי והגילוי שבעת זו וד"ל: עכ"ל.

ודברים אלו נוקבים ויורדים חדרי בטן שלא רק שהשיבושים שנשתרשו אינם מקלקלים ח"ו רק אדרבה מוכרח להיות כך לפי אופן ההשפעה והגילוי שבא מלמעלה ומינה דהתקוע עצמו לתקן השיבושים באופן שאינו עפ"י תורה לא רק שאינו מתקן אבל מקלקל הוא כיון שעפ"י הטעם הידוע לפני מסבב כל הסיבות א"א להיות ההשפעה רק ע"י שיבושים וקלקולים הידועים לפניו וע"י שמתקנים הטעותים עפ"י דמיונות שוא מונעים את ההשפעה והגילוי מן השמים, והם דברים נוראים נאמרו ברוה"ק בלי שום ספק.

והנה ב"ד הגדול שטעו בדבר שזדונו כרת ושגגתו חטאת מביאים פר העלם דבר אבל זקן ממרא שהמרה על ב"ד הגדול מיתתו בחנק ואף שהוא אוסר והם מתירים הוא מטמא והם מטהרין הוא מחמיר והם מקילין, ממייתין את הזקן ממרא ואף שיכול להיות שלמחרת מיתתו יחזורו הב"ד מהוראתם ויצטרכו להביא פר העלם דבר, ובאמת נראה לכאורה דמיתין את הזקן ממרא אף שחזרו בהן הב"ד עד שלא המיתיהו מפני שעל המראתו ממייתין אותו ולא על המעשה ונמצא לפי"ז דיתכן להיות שיוליכו את הזקן ממרא למקום מיתתו ובו בזמן עצמו יוליכו הפר העלם דבר לביהמ"ק לכפר על השגגה שהורו הב"ד שלא כהזקן ממרא.

ובחינוך מצוה תצ"ו כתוב וז"ל ועל דרך האמת והשבח הגדול בזאת המצוה אמרו זכרונם לברכה לא תסור ממנו ימין ושמאל אפילו יאמרו לך על ימין שהוא שמאל ועל שמאל שהוא ימין לא תסור ממצותם כלומר שאפילו יהיו הם טועים בדבר אחד מן הדברים אין ראוי לנו לחלוק עליהם אבל נעשה כטעותם כו' עוד כתב שם ואעתיק כל לשונו הזהב באשר שיש בו הרבה מן המוסר הצריכים מאוד בזמנינו וז"ל ועל דרך ענין זה שעוררתיך עליו אפרש לך אגדה אחת שהיא בבבא מציעא בסוף פרק הזהב גבי ההוא מעשה דר' אליעזר בתנורו של עכנאי המתמדת כל שומעה אמרו שם אשכחיה רבי נתן לאליהו וכו' אמר ליה מה עביד הקדוש ברוך הוא בהיא שעתא אמר ליה חייך ואמר נצחוני בני שהיה שמח הקדוש ברוך על שהיו בני הולכים בדרך התורה ובמצותה להטות אחרי רבים ומה שאמר נצחוני בני חלילה להיות נצחון לפניו ברוך הוא אבל פירוש הדבר הוא על ענין זה שבמחלוקת הזה שהיה לרבי אליעזר עם חבריו האמת היה כרבי אליעזר וכדברי הבת קול שהכריעה כמותו ואף על פי שהיה האמת אתו בזה ביתרון פלפולו על חבריו לא ירדו לסוף דעתו ולא רצו להודות לדבריו אפילו אחר בת קול והביאו ראיה מן הדין הקבוע בתורה שציותנו ללכת אחרי הרבים לעולם בין יאמרו אמת או אפילו טועים ועל זה השיב הבורא ברוך הוא נצחוני בני כלומר אחר שהם נוטים מדרך האמת שרבי אליעזר הוא היה מכויין בזה את האמת ולא הם והם באים עליו מכח מצות התורה שצויתם לשמוע אל הרוב לעולם אם כן על כל פנים יש להודות בפעם הזאת כדבריהם שתהיה האמת נעדרת והרי זה כאילו בעל האמת נצוח עכ"ל החינוך והרי הדברים נוראים מאוד דהרי הקב"ה בעצמו אמר שהחכמים טעו ואעפ"כ הלכה כחכמים וכן נפסק הלכה

למעשה ברמב"ם כלים ט"ז ה' בהטעות שהעיד עליו הקב"ה שהוא טעות.

ובשער הכוונות למהרח"ו ז"ל בנוסח התפלה דף נ' ע"ג כתב שם וז"ל ובראשונה אכתוב ענין א' שא"ל מורי ז"ל בענין הפזמוני' והפיוטים שתקנו האחרוני' דע לך כי מורי ז"ל לא היה אומר שום פזמון ושום פיוט ובקשה מאלו שסדרו האחרונים כגון ר' שלמה בן גבירל וכיוצא לפי שאלו האחרונים לא ידעו דרכי הקבלה ואינם יודעים מה שאומרים וטועים בס' דיבורם בלי ידיעה כלל ובפרט פזמון יגדל אלקים חי כו' וכן ודוי אשמנו באומר ובפועל כו' וכן ביום הכיפורים לא היה אומר ודוי של רבינו נסים ור' ש"ט ן' אדרוטל ור' יצחק בן ישראל שתקנו כל א' ודוי בערבית ובשחרית ובמוסף ובמנחה ובנעילה לא היה אומר אותם כלל כו', וכתב שם ע"ז הרש"ו ז"ל וז"ל א"ש אעפ"י שכתב זה אבא מארי ז"ל ראיתיו שכשהיה ש"ץ בקהל בימים נוראים היה אומר כל הוידוים הנזכר משום שמנהגם של ישראל תורה הוא עבלה"ק. והרי הדברים הם מוסר השכל כי הלוא העיד האריז"ל שבפיוטים האלו אין בהם שום כח וקדושה מצד עצמם אדרבה טועים הם ואעפ"כ כיון שנתקבלו בקרב קהל ישראל נמשך בהם הקדושה ואף שהיו דברים מוטעים נעשה תורתן של בנים עד כדי כך שמהרח"ו ז"ל הפסיק בהם באמצע שמו"ע (שהרי בחזרת הש"ץ אומר הוידוי באמצע קדושת היום, ועפ"י החינוך הנ"ל יש להמתיק הדברים ליישב שי' האריז"ל וחכמי הדור ואכמ"ל בדברי דרוש ואגדה).

עכ"פ זכינו לדין כי חלילה חלילה שיהיך איש לנוגע בקדשים כי אש הוא עד אבדון תאכל וכל אחד צריך שיחזיק במנהג אבותיו הקדושים כי יסודתם בהררי קודש הכל נעשה ברוה"ק הנשפע מלמעלה בסוד ה' ליריאיו וישראל אם אינם נביאים בני נביאים הם וכ"ש כשכל מנהגותינו ומסורתנו קבלנו מאבותינו ורבותינו הקדושים אהובים למעלה ונחמדים למטה הכל מיד ה' עליהם השכיל ודאי כל המרהיב לשנות קצהו ידע כי בנפשו הוא.

פרק ב

והנה בעלי עוז והדר עדיין לא נתקררה דעתם בזה לבדו ששינוי את הנוסח המקובל לנו עוד זאת הרעו כי יצאו להתלוצץ מנוסח הישן בליצי ליצנות כדרכם של המשכילים הפושעים שר"י והכל בדברי הבל ורעות רוח שכולם ישא הרוח כאשר יבואר להלן בפרק ו' אבל גם בזה לא הסתפקו והיה לקטן בעיניהם ולא מצאו מנוח לנפשם עד שעל הכלל כולו יצאו בכתבם כי מדינת ספרד וכ"ש אשכנז וצרפת היו מנותקים מהגאונים שבבבל והיינו כלומר שבמדינות ספרד אשכנז וצרפת לא קיבלו מסורה אמיתית רק משובשת, ואתה דע לך כי ממייסדי ספרד היה הרי"ף ותלמידיו וממייסדי אשכנז היה רבינו גרשום מאור הגולה ותלמידיו וממייסדי צרפת רש"י ובעלי התוספות והנה נמס כל לב ויהי למים ולשמע אוון תבכה נפשינו בקרבינו לשמוע דברי מינות אלו כי הרי"ף ורש"י ורגמ"ה לא ידעו מיטב לשון ארמית ונשתבשו בה וניתקו מהמסורה האמיתית ולא נתנו לב לשמור את הנוסח המדוייק, שומו שמים על זאת ושערו חרבו מאוד איך נעשו רבותינו הקדושים שיחה בפי כל שוטה ופוקר מי חשב כזאת מי עלה לו ברציון.

ובשו"ת זקיני מרן בעל דברי חיים (מה"ת יו"ד סי' ק"ה) כתוב שם וז"ל, שאלה: מלמד אחד פגע בכבוד האור החיים ז"ל ואמר שלא עשה ספרו ברוה"ק; ע"כ השאלה והאריך שם מאוד לבאר מש"ס ופוסקים דרוה"ק לא בטלה אפי' בזמנה"ז ומסיק שם בזה"ל יהי' איך שיהי' כו"ע מודים דרוה"ק לא נסתלק מן החכמים ומ"ש דמימות הנביאים ניטלה רוה"ק היינו רוח דנבואה אבל רוה"ק דחכמה ולהסכים בשכלו עם הלמ"מ או כר' אביתר זה לא בטלה ולא יכחיש זה

רק אפיקורס כו' וכ"כ התומים לדינא ובקיצור ת"כ סי' קכ"ג וקכ"ד שאין לומר קים לי נגד השו"ע משום שכ' דבריהם ברוה"ק ע"ש ולכן המלמד המכחיש רו"ק של אוה"ח הוא אפיקורס שאינו מאמין בגדולי הדור שהעידו עליו שהי' ראוי לרוה"ק והמלמד הזה כפר בעיקר רוה"ק וליעג על דברי הש"ס ב"ב הנ"ל ויפה עשיתם שלא עזבתם את בניכם בידו ויש"כ בזה אך שכר מלומדות לא אוכל לפסוק שלא בפני בע"ד בלא ראות מעשי הנהגתו כי אולי משגה הוא בזה ובוזה תוכלו לסמוך על מורה שיש בקהילתכם והי' שלום עכ"ל"ק.

והדברים נוראים מרפסין איגרא וק"ו בן בנו של ק"ו עד אין שיעור וחקר אם כך חרץ משפטו על שאמר שלא היה לאוה"ח רוה"ק אף שלא אמר שטעה מ"מ קראו אפיקורס כ"ש בנידון דידן שאמרו וכתבו ועשו מעשים גדולים באלמות ותקיפות לחדור הדעת הזה בליבות בני ישראל לומר אשר כל הכלל ישראל ועמהם כל גדולי וקדושי ישראל שרפי מעלה בעלי רוה"ק מחמש מאות שנים ואלף שנים האחרונות טעו, בלי שום ספק שהמה אפיקורסים ואסור ללמוד בשום ספר מספריהם וכמ"ש הד"ח שיפה עשיתם שלא עזבתם את בניכם בידו ויש"כ בזה, וכליל יבערו ספרי עזו והדר מבתי ישראל וכ"ש החומשים לא יזכר ולא יפקד עוד בבית ישראל.

וז"ל הרמב"ם הל' ממרים פ"א בית דין הגדול שבירושלים הם עיקר תורה שבעל פה והם עמוד ההוראה ומהם חוק ומשפט יוצא לכל ישראל כו' וכל המאמין במשה רבינו ובתורתו חייב לסמוך מעשה הדת אליהם ולהשען עליהם עכ"ל והדברים מבהילים שהרמב"ם העמיד כאן יסוד איתן שב"ד הגדול שבירושלים הוא עיקר תורה שבע"פ ולקמן ריש פ"ג ה"א כתב הרמב"ם וז"ל מי שאינו מאמין בתורה שבע"פ אינו זקן ממרא האמור בתורה אלא הרי הוא בכלל המינים ומיתתו ביד כל אדם מאחר שנתפרסם שהוא כופר בתורה שבעל פה מורידין ולא מעלין כשאר המינים והאפיקורסים והאומרים אין תורה מן השמים והמוסרים והמושומדים כל אלו אינן בכלל ישראל ואינן צריכין לא עדים ולא התראה ולא דיינין אלא כל ההורג אחד מהן עשה מצוה גדולה והסיר מכשול עכ"ל הרמב"ם ז"ל. והנה עזו והדר כחשו וכפרו במסורת ספרד אשכנז וצרפת אשר הוא עיקר תורה שבעל פה וכמ"ש הרמב"ם בפ"א ה"א ואף ששם לא דיבר הרמב"ם רק מב"ד הגדול שבירושלים מ"מ הרי כ"ש וק"ו בעיקר יסוד המסורה שהנחילנו רבותינו מדור דור עד הראשונים רש"י ותוס' ורגמ"ה והרי"ף ועוד ועוד, פשיטא דפשיטא שכל הכופר בזה הרי הוא כופר בתורה שבע"פ והוא ק"ו בן בנו של ק"ו מהב"ד הגדול שבירושלים. אכ"כ מצאתי שמפורש כן בתשו' מהר"ם שי"ק יו"ד סי' רט"ו שכל מה שהסכימו עליהן כל ישראל כוחם כסנהדרין של לשכת הגזית, ות"ל שכוונתי לדעת גדול.

עוד כתבו עזו והדר והוסיפו לומר כי בספרד אשכנז וצרפת שינוי את התרגום במזיד, וזהו הוצאת שם רע בלי שום סמך בעולם כי מאין הרגלים לומר כך ובקונטרס נקרא ומתרגם ביאר באריכות גדול החילוק בין תימן לספרד אשכנז וצרפת דבתימן הקפידו מאוד שלא לשנות כלום מהמסורה משא"כ בספרד אשכנז וצרפת שינוי מדעת ממה שקבלו, מי יתן ראשי מים ועיני מקור מים ואבכה יומם ולילה על חילול כבוד רבותינו ואבותינו כי אדרבה ואדרבה דווקא אבותינו ורבותינו מאורי הגולה מסרו נפשם שלא לשנות זיז כל שהוא ממה שקבלנו וכל מנהגותינו מקובלים בידינו מחכמי הדורות בעלי רוה"ק ושקר הוא לומר שהמדפיסים עשו מדעתם מה שרצו רק הכל היה תחת השגחתם ופיקוחם של רבותינו אבל אמת הוא שעזו והדר עושה כל מה שלבם חפץ ומוציאים לעזו ושקר נגד אבותינו ורבותינו בלי שום ראייה וסמכות, ובאמת אפי' אם יהיה להם ראיות עצומות וחזקות לשנות ממה שקבלנו עדיין כל רוחות

שבעולם לא יזיזו אותנו כמ"ש החת"ס בצוואתו יש לנו אב זקן הוא לא נשתנה ולא ישתנה כ"ש וק"ו שאין להם שום סמך וראיה כראוי ואינם רק מוציאי דבה על מסורה שלנו אין זה רק עזות וחציפות יתירה ויבטל עוז והדר ואלף כיוצא בהם ואל יבטל נדנוד קל מרבותינו הקדושים.

והנה הם סותרים עצמם מניה וביה כי מצד אחד מבארים באריכות כי כל המגיה את התרגום מסברא אינו אלא משתבש ואח"כ באים הם עצמם ומכח סברא וקושיות קלושות משבשים את התרגום שלנו והרי סתירה מניה וביה והנה מ"ש שאין לשנות התרגום מסברא כיוונו בזה להכות על קדקדינו כלומר שהמדפיסים שלנו שינוי את התרגום מסברא, ולא כתבו ע"ז שום מקור וסמך כאשר כבר כתבתי ומה שערכו מערכה שלמה להקשות קושיות ופירכות על התרגום שלנו אינו אלא כדי לטרף ולשבש דעת השפוי בעבור שלא רבים יחכמו להבין לשון התרגום ובפרט בעומק דקדוקו ע"כ כשיראה חבילות קושיות ופירכות יתטרף ויתבלבל ותחת לומר כמו שאמרו בכל הדורות וכמו שלמדנו אבותינו ורבנותינו לומר כי לא דבר רק הוא ואם רק הוא מכס, הוא מתבלבל לגמרי ומתנהג כמטורף ע"י עוז והדר לענות אמן ואמן על כל דבריו ואחר דבריו לא ישונה, והנה בדרך כלל יש בדבריהם כמה זיופים וסילופים רק כדי לשבש ולטרף הדעת השפוי ואחשוב איזה מהם

א - במדור המעלות כתבו שנוסח התרגום שלהם מיוסד עפ"י דפוס וויניציא"ה (מה שהוא שקר גמור כאשר אוכיח להלן) וכן כתבו בחמשה חומשי תורה שלהם ובמכתביהם בכמה מקומות, ובמכתב אחד ששלחו אלי [ונדפס בקובץ גנת ורדים גליון כ'] כתבו בזה"ל כלל וכלל אין ידוע לנו בעוניינו 'דבדפוס וונציה נמצאו הרבה טעותים', בודאי שלא בערך לדפוסים הרגילים, אדרבה ואדרבה. עכ"ל שם. ואילו בקונטרס נקרא ומתרגם במדור מהדורות התרגום כתבו בא"ד בזה"ל בונציה נדפס פעמים רבות כאשר כמוכן היה האחד העתק מן השני אך מבין הדפוסים של וונציה המהדורה המפורסמת ביותר עד היום היא וונציה רע"ח (גם בזה זייפו ממקום למקום כי בכל שאר מקומות כתבו וונציה רפ"ד וז"ל במכתב הנ"ל הדפוס שע"פ הגהנו התרגום הוא מקראות גדולות ויניציאה רפ"ד, שהוגה ע"י החכם ר' יעקב בן חיים, ומהדורתנו נחשבה הטובה ביותר מבין הדפוסים. עכ"ל במכתב הנ"ל - וראוי לציין ג"כ כי בכמה מקומות כתבו וויניציא"ה רפ"ה דבר שאינו במציאות כלל וכל כולם לא באו רק לשקר ולזייף) מכל המהדורות הללו נראה שהדפיסו את התרגום מכתבי יד שלא היו מדויקים דיים גם הנוסח וגם הניקוד משובשים במקומות רבים ועל כל פנים אינם מקוריים עכ"ל שם בקונטרס נקרא ומתרגם, עוד כתבו שם כי נוסח שלהם הוא עפ"י תימן וסביוניטא וכת"י של בריטיש מוזיאום 2363 ובמכתב אחרת ששלחו אלי כתבו שהגיהו התרגום עפ"י תימן וסביוניטא וכת"י ואטיקן 448 הרי לך שלשה כתובים מכחישים זה את זה בא הכתוב הרביעי ומכריע ביניהם הוא השקר והזיוף והסילוף.

ב - במדור המעלות וכן בקו' נקו"מ הביאו את דברי המשמרת שלום אבל בזיוף נורא כי המשמרת שלום חשב לדוגמא שני דברים ששינוי בהתרגום א - בראשית מ"ו ט"ו האלקים הראשון צריך להיות מתורגם אלקא ב - במדבר ו' כ"ו צ"ל בתרגום יקבל ה' שכינתיה והנה עוז והדר השמיטו שני דוגמאות אלו ואף לא כתבו וכו' או עיי"ש ובתרגום שלהם בשני המקומות כתבו להיפך ממ"ש במשמרת שלום (אגב אורחא אציין לעיין במאור ושמש פ' נשא מה שכתב לפרש נוסחת המשמרת שלום יקבל ה') והחלק יעיד על הכל כי יש סילופים וזיופים למאות וא"א לחשוב הכל כי הזמן יכלה והם לא יכלו (ומה גם כי מה שראיתי לא ראיתי רק

אגב אורחא כי אין לי פנאי לבדוק ולחקור כל מה שכתבו ובודאי החוקר ובודק ימצא לאלפים ורבבות שקרים וזיופים) וכיון שהוכחנו בעליל שהמה שקרנים וזיופים א"א לסמוך עליהם בשום דבר שאומרים שמצאו כת"י וכדו' כי הכל נכנס בחשד השקר והזיוף ועוד אוכיח להלן בראיות ברורות שזייפו בכמה ענינים יסודיים.

והנה בסוף קונטרס נקרא ומתרגם כתבו (הנני מעתיק התוכן ולא הלשון) שרצונם להביא מחקר מדעית שלמה ע"כ יפרטו כל התרגומים שנעשו והראשון שפרטו הוא תרגום השבעים ושנים זקנים שתרגמו את התורה ליוונית, וכתבו שם בזה"ל ככל הנראה התרגום שתרגמו הזקנים למלך תלמי לא היה מקובל כראוי עבור העם, אפשר מטעם השינויים שערכו בו הזקנים, ואפשר מטעמים נוספים עכ"ל. והנה בשעה שתרגמו התורה ליוונית ירדה חושך לעולם ג' ימים וחז"ל קבעו תענית ע"ז וכמבואר בספדה"ק שבזה נמסרה התורה לקליפות. אבל עזו והדר אינם יודעים למה לא נתקבל תרגום היוונית עבור העם גם חשבו שם את תרגום הנוצרים והקורא שם יראה שחשבו שם ששה מיני תרגומים א – תרגום אונקלוס ב – תרגום היוונית ג – תרגום עקילס ד – תרגום סוריא ה – תרגום הנוצרים ו – תרגום רס"ג בערבי, זהו פרי העולה ממחקר המדעי של עזו והדר ודברים אלו מחוייבים לשורפן עם כל שאר המינות והאפיקורסות שנכתבו שם בהקונטרס נקרא ומתרגם.

אחרי כתיבי כל זה העירוני כי עזו והדר כתבו בקונטרס נקרא ומתרגם שלהם כי אע"פ שאמרו חז"ל שהתרגום הוא מסיני ונפסק בן הלכה למעשה בשו"ע בשני מקומות, או"ח סי' רפ"ה אבהע"ז סי' קכ"ו, אעפ"כ אינו מסתבר ויש לפקפק עליו, ונשתוממתי על השמועה כי בא, ועיינתי בקונטרס שלהם וראיתי כי כן הוא ונרעדתי ונפחדתי על המראה הודי נהפך עלי למשחית ולא עצרתי כח, עודני עומד ומשתומם והנה קול קורא אלי לאמר ראה כי טובים דבריהם כי אין הדבר ברור שהתרגום מסיני וא"כ מותר להוסיף ולגרוע בו כפי הבנת השכל, ולשמע זאת את מדי אפרימה ועל לחיי אזרימה מקור דמעה אהה ה' אלקים עד מתי לא תרחם את שארית הפליטה אשר זאיבי טרף יחלקו שלליה. והנה כיון שמלבד שדברים אלו דברי אפיקורסות הם אף גם זאת שהמה חכמים להרע שכותבים דבריהם בעמקי שפה ובלשון חלקלקות בהסתה נוראה ומוכרח אני להאריך קצת ולהתאפק ולכתוב לשונם כמו שהוא ואח"כ לגלות פני הלוט למען ידעו דור אחרון להרחיק מפתח ביתה כי כופרים גמורים המה.

וז"ל בקונטרס נקרא ומתרגם: לעומת הקדמונים הנזכרים לעיל אשר ניתן לקבוע מתוך לשונם בוודאות כי התרגום ניתן מסיני אנו מוצאים גם לשונות שמשמע מהם שבאים להורות על אפשרות אחרת עכ"ל. ואעיר בקיצור נמרץ מה זה לעומת הקדמונים והלא הוא גמרא מפורשת, ומה זה אשר ניתן לקבוע מתוך לשונם הלא בגמרא וכל הראשונים והאחרונים וכן בשו"ע מפורש דבריהם ברורים שהתרגום מסיני, ומה זה ניתן לקבוע כאילו אין כאן רק איזה דיוקים.

וממשיך שם וכותב: בענין זה ראוי להביא את דברי הגמרא בסנהדרין (כא:): "אמר מר זוטרא ואיתימא מר עוקבא בתחילה ניתנה תורה לישראל בכתב עברי ולשון הקודש, חזרה וניתנה להם בימי עזרא בכתב אשורית ולשון ארמי, ביררו להן לישראל כתב אשורית ולשון הקודש, והניחו להדיוטות כתב עברית ולשון ארמי".

וכן הוא בתלמוד ירושלמי (מגילה פ"א ה"ט): "תני רבי יוסי אומר ראוי היה עזרא שתינתן תורה על ידו, אלא שקדמו דור משה, אף על פי שלא ניתנה התורה על ידו אף הוא ניתן כתב

ולשון על ידו וכתב הנשתווין כתוב ארמית ומתורגם ארמית, ולא כהלין כתבא למיקרי, מלמד שבו ביום ניתן". עכ"ל. יש מקום להבין מתוך דברי שני התלמודים שהתרגום ניתן ע"י עזרא הסופר, אך כמובן שאין הכרח כל שהוא לכך. עכ"ל של עוז והדר.

ואעיר בקצרה כי הלא הקושיא גדולה מאוד הראית מימך איש משוגע כזה שיביא ראיה שאין בו משמעות של כלום ואין בו שום סרך הו"א של ראיה שאין התרגום מסיני והוא עצמו מסיק כן, וא"כ מה זה ועל מה זה כתבו והדפיסו דברים אלו. אבל אני הולך רכיל ומגלה סוד מסתורין שלו, שלא כתבו רק כדי להחדיר אפיקורסות בליבות בני ישראל שמראה פנים של תמימות כאילו אינו רק מביא את דברי הגמ' ולהעמיד פנים של תם להטיל ספיקות כאילו יש משמעות שהתרגום ע"י עזרא ולא מסיני, ואח"כ נוגח כשור המועד לומר שאין בו הכרח כל שהוא לכך, ולא כתבו זאת רק כדי לחתור ולחפור דברי חז"ל להראות קבל תבל ומלואה כי א"א להאמין אמונת אומן בדברי חז"ל בלי לחקור ולתור אחריהם בפלס מאוני החקירה המדעית לראות היתכנו דבריהם או לא, יבטל עוז והדר ואלף כיוצא בהם ולא ינוד צפורן אחת קטנה מחכמינו ז"ל.

והנה אח"כ ככסיל מוציא כל רוחו ומרבה ומפטפט דבריהם שאין להם שום שייכות לנידון זה שהתרגום מסיני ולבסוף מסיק כי המאירי והמהר"ש פדו"א וספר יוחסין ס"ל כי התרגום אינו מסיני רק חילוק יש ביניהם, דהיינו דהמאירי ס"ל דהתרגום אינו כלל מסיני והמהר"ש פדו"א ס"ל כי ודאי התרגום מסיני אבל הלשון אינו מסיני דהיינו דניתן בל' הקודש ורק אונקלס תרגמו לארמית והספר יוחסין ס"ל דחלק היה מסיני וחלק הוסיף אונקלס מדעתו.

ועתה בוא נא ונחשוב חשבונו של עולם ונראה מה אמרו השלשה גדולי עולם הנ"ל, ואתחיל בהמאירי ואעתיק לשונו והוא בנדירים ל"ו ע"ב וז"ל אע"פ שביארנו שפיסוק טעמים ותרגום ושאר הדברים שלא מן הקריאה שאינם מן התורה מכל מקום רמז הוא בכתבי הקודש, וזהו שאמרו ויקראו בספר תורת האלקים זה מקרא ר"ל קריאת התורה עצמה מפורש זה תרגום ר"ל שהוא פירוש התורה ושום שכל אלו הפסוקים ר"ל סיומי הפסוקים שנעשו ע"י הזקנים כדי ליתן ריוח ולהפסיק בין ענין לענין ויבינו במקרא זה פיסוק טעמים ר"ל הטעמים עצמן שאף הם מורים טעם הדברים והפסקים במקום הראוי להם כאן באתנח וסוף פסוק וזקף ושאר הטעמים, וכן רומז בו על המסורות שהם מקרא סופרים ועיטור סופרים וכתוב ולא קרי או קרי ולא כתיב שכל אלו הלכה למשה מסיני הם כו' עכ"ל המאירי. הנה במפורש כתב שכל אלו דהיינו תרגום, פסוקים, פיסוק טעמים, מקרא סופרים, עיטור סופרים, כתיב וקרי, כל אלו הלכה למשה מסיני הם ועוז והדר הם שקרנים וזיפנים, באמרם שהמאירי סובר שהתרגום אינו מסיני.

ועתה נבוא נא לתשו' מהר"ש פדו"א שנדפס בתשו' הרמ"א סי' קכ"ט וז"ל בא"ד ולא היתה הכוונה שלשון התרגום ניתן בסיני על הלשון לבד כו' הרי לך מפורש שס"ל למהר"ש פדו"א שאין מעלת אונקלס בשביל הלשון לבד שניתן בסיני אבל הא ודאי שס"ל דודאי הל' ניתן מסיני אבל לא משום זה יש לו חשיבות נגד פירש"י וכן מפורש בתשו' הרמ"א סי' ק"ל שכן הוא כוונת המהר"ש פדו"א שכותב שם הרמ"א וז"ל בא"ד בתחילה כתב כי אין הכוונה במעלת התרגום בלשון לבד דמשמע דהלשון בעצמו יש לו מעלה אלא שאינו לבד כו' הרי לך מפורש שזאת היא כוונת המהר"ש פדו"א, הרי שגם בזה כתבו עוז והדר וזיפו.

ועתה נבוא נא לספר יוחסין והנה בספר יוחסין זיפו לשונו ממש שבעוז והדר כתוב בזה"ל אמנם בספר יוחסין לרבי אברהם זכות (מאמר ראשון אות ג' ערך רבן גמליאל דיבנה) כתב

שיתכן שיונתן ואונקלס הוסיפו דברים על התרגום ופירשו יותר ממה שהיה קודם לכן, ולפיכך נקרא התרגום על שם, עב"ל בעוז והדר. והנה ד' תיבות אלו הוסיפו דברים על התרגום הוא זיוף מעוז והדר כי בספר יוחסין לא כתוב תיבות אלו וז"ל הספר יוחסין ואולי יונתן ואונקלס פירשו יותר ממה שהתרגום היה קודם ולכן נקרא על שם, עב"ל הספר יוחסין. והמעייין בפנים יראה דקאי על דברי רש"י קידושין מ"ט. ד"ה הרי זה מחרף, מבזה את המקום משנה את דבריו ואונקלס כשהוסיף לא מדעתו הוסיף שהרי בסיני ניתן אלא שנשתכח וחזר ויסדו כדאמרי' במגילה ושם שכל זה תרגום, ע"ז כתב בספר יוחסין דאע"פ שעזרא כבר היה לו התרגום מ"מ אונקלס טרח יותר משלפניו לפרש התרגום ולהעמיד גירסתו על מכוננו ודקדק הרבה בנוסחאותיו יותר מכל מי שהיה לפניו ולכן נקראת על שמו.

והנה זה עזות וחציפות יתירא לומר על הספר יוחסין שהיה בזמן הב"י שחולק על רש"י ותוס' וכל הראשונים ואומר סברות נגד גמרא מפורשת והוא הוצאת שם רע ושקר על גדול קדמון והספר יוחסין צוח ואומר פירשו יותר ולא הוסיפו יותר.

ואחר כל אלה כתבו עוז והדר בזה"ל: אחת מהסיבות שהיו לאלו שפקפקו על נתינת התרגום מסיני בשלמותו, היא, מה שנאמר התרגום בלשון ארמי, ואם בא רק להיות "פירוש של מקרא", היה לו לכאורה להנתן בלשון הקודש, עב"ל עוז והדר. והנה זה שקר וכזב, כי מעולם לא פקפק שום אדם ע"ז רק הכופרים והאפיקורסים שאינם מאמינים בדברי חז"ל, והקושיא שהקשו לא הקשה אדם מעולם, ומ"ש כי היעב"ץ בספרו מגדל עוז בעליית הכתיבה כבר נזקק לטענה זו הוא שקר ולהד"מ, והוא קושיא מטופשת ואפיקורסות ביחד, כי היום אומר כך ולמחר יאמר מה טעם שהתפילין מרובעות הלא היה צריך להיות ארכו כפליים כרחבו אלא ודאי אינו מסיני אלא שחז"ל הוסיפו דברים, ואח"כ יאמר כי כל התורה כולה אם היה מסיני הלא אינו מתאים ללאמיות אלא ודאי חז"ל הוסיפו דברים לפי"מ שהיה נצרך ללאמיות של זמניהם.

פרק ג

בקונטרס נקרא ומתרגם כתבו בזה"ל: מתוך חרדת קודש לא שלחנו יד בתרגום לתקן ע"פ סברא: חפצים אנו להוסיף ולציין כי לא הרהבנו עוז בנפשנו לשלוח יד בתרגום לשנות מסברא ולתקן לפי הבנתנו וגם לא מלאנו לבנו לבחור ע"פ דעתנו הדלה איזהו הנוסח הטוב ביותר מבין שפע הנוסחאות עב"ל שם בקונטרס נקרא ומתרגם והוא שקר נורא וגלוי לעיני השמש ובתחילה אעתיק לשונם שכתבו במכתב ששלחו אלי, כתבו בא"ד וז"ל וע"כ לקחנו את נוסח דפוס ויניציאה ליסוד מהדורתנו. וסדר עבודתנו בזה היה כך: כל שינוי שיש בד"ו לעומת דפוס ימינו, בדקנו בספרים המדויקים, ואם על פיהם גירסת ד"ו צדקה יותר מגירסת דפוס ימינו, שינינו לפי ד"ו. ואם גירסת הדפוסים צדקה יותר מגירסת ד"ו, השארנו כדפוסים. עב"ל לשונם במכתב הנ"ל. ובקונטרס נקרא ומתרגם גופיה כתבו כע"ז בקטע אחד לפני הקטע שהעתיקתי למעלה וז"ל שם בא"ד כיון שכבר פשט ברוב בית ישראל במאות השנים האחרונות הנוסח המצוי כיום השתדלנו למצוא לו מקורות ברי סמכא ולקיימו אך במקומות אשר ברי היה לנו שהנוסח משובש הלכנו בעקבות המקורות אשר התבררו כמדויקים ביותר הן על פי עתיקותם וייחוסם הן על פי התאמתם לכת"י רבים ולציטוטים מלשונות התרגום שהובאו בדברי הראשונים והן על פי דעות גדולי מפרשי התרגום והעוסקים בו ואלו הם המקורות המדויקים:

דפוס סביוניטה כת"י בריטיש מוזיאום 2363 [מוצאי תימן] והנוסח המקובל בפי התימנים (התאג') כפי שהוא בכת"י ודפוסים מדויקים שלשת אלו מקבילים ומתאימים זה לזה בדרך כלל, עכ"ל שם בקונטרס נקרא ומתרגם. הרי לך שני עדים מפי כתבם שהם עצמם בחרו והחליטו איזה נוסח הוא יותר טוב והודו בפה מלא שלא הדפיסו שום נוסח שלם רק הגיהו הוסיפו וגרעו מדעתם ומהחלטתם והאיך לא בושים מעצמם וסותרים עצמם תוכ"ד לומר שמתוך חרדת קודש לא שלחנו יד בתרגום לתקן עפ"י סברא בשעה שאיזה שורות לפני זה כתבו בפי' שעשו ככל העולה על רוחם. והנה כל מערכת הקושיות והפירוכות שהציגו על נוסח שלנו (שהוא הסמך היחידי שלהם לשבש נוסחותינו) הכל כאשר לכל בני עפ"י סברות ודקדוקים קלים וקלושים אשר נער בן יומו יתמצם והאיך לא בוש להעזי כל כך ולומר מתוך חרדת קודש לא שלחנו יד בתרגום לתקן עפ"י סברא בשעה שכל עובר יראה שכל כולם לא באו רק לערער ולקעקע ביצתנו עפ"י סברת הבטן מתוך ליצנות עמוקה.

כ"ז כתבתי עפ"י מ"ש הם עצמם אבל באמת החותר אחריהם יראה ויעמוד מרעיד כי לא רק שהחליטו מדעת עצמם מה לרחק ומה לקרב גם כשברור שהוא נגד נוסחאות הראשונים אבל גם עשו דברים מדעת עצמם שאין לו שום מקור בלי שום סמך בעולם ואתן איזה דוגמאות לזה בבראשית א' י"ג יום תליתאי הנה תיבת תליתאי נקדו באופן מקולקל ומשונה דהיינו בקמץ תחת ל' הפעל (היינו ת' השנית) ואותיות השימוש א' י' לא נקדו כלל דבר שאין לו שחר ואין לו שום מקור כי בתימן וסביוניטה כתוב תליתי ובוניציא"ה וכן בנוסחאות שלנו שכתוב תליתאי נקוד הא' בחיריק או בצירי והקלקול המשונה הזה חזרו ושנו ושלשו ביום רביעיאי ויום חמישאי ויום שתיתאי בכלם נקדו ל' הפעל (דהיינו ע' ש' ת') בקמץ והשימושים א' י' בולא כלום דבר שאין לו שחר כלל ואין לו שום מקור וסמך משום נוסח שבעולם, ועוד דוגמא אחת להוכיח שעשו כרצונם ככל אות נפשם הוא בבראשית א' כ"ב פושו וסגו וכו' תיבת פושו כתוב בכל הנוסחאות במלאפום אחר הפ' וכן להלן בפ' כ"ח פושו ותקופו ושלטו כתוב בכל הנוסחאות במלאפום גם באמצע התיבה ובעוז והדר שינוי מדעתם בלי שום סמך לנקוד בשורוק פשו ותקפו ושלטו וכן נטלו וגרעו רוב שימושי היודין נגד כל הנוסחאות ובדומה לזה גרעו והוסיפו אותיות ונקודות ככל העולה על רוחם בלי שום סמך בעולם.

ועתה ידע הקורא את אשר לפניו א. כי נוסחת עוז והדר אינו כלל נוסח מקובל רק ביסודו בנוי על נוסח תימן וסביוניטה אבל לא בנאמנות כי מה שרצו לקחו מנוסחאות אחרים כפי שכותבים הם בעצמם (ולקמן ובפ' ד' אכתוב איזה דוגמאות לזה) והכל כאשר החליטו עפ"י סברת חוקרים רחוקים מדרך התורה והאמונה סוף דבר זה שמו נאה לו ילקוט מעורבבת מכמה מיני נוסחאות בלי סדר ומשטר, ב. כי אף הילקוט לא עשו בנאמנות רק הוסיפו וגרעו מה שרצו עפ"י סברת כריסם בלי שום סמך: באופן שהקורא את התרגום בחומשי עוז והדר יהא לבו נכון בטוח שקורא בתרגום חדשה שלא היה מעולם ואפי' אונקלוס לא ראה ולא ידע תרגום מדויק כזה.

ואחרי כ"ז איך לא כיסתה כלימה פניהם לכתוב שקר עזות כזה: מתוך חרדת קודש לא שלחנו יד בתרגום לתקן ע"פ סברא והקורא התמים הרואה מ"ש רוחש להם כבוד ויקר באומרו כמה נאים ויפים הם מעשי עוז והדר לא ירעו ולא ישחיתו בכל הר קדשי רק בנאמנות סגיא טרשותא אשר האמת הוא ההיפך הגמור כי הם מריעים ומשחיתים בכל קודש וקדשי קדשים מדעת עצמם ולבשו אדרת שער למען כחש.

ועתה נבוא נא ונתבונן במה שהבאתי לעיל מדבריהם באמרם ז"ל כיון שכבר פשט ברוב בית ישראל במאות שנים האחרונות הנוסח המצוי כיום השתדלנו למצוא לו מקורות ברי סמכא ולקיימו אך במקומות אשר ברי היה לנו שהנוסח משובש הלכנו בעקבות המקורות אשר התבררו כמדויקים ביותר כו' עכ"ל. הנה דברים אלו סתומים וחתומים באין מבין כי פשוטו הוא שקר גמור דהלא שינוי ושיבשו נוסחינו אף במקום שברי שנוסח שלנו הוא יותר טוב מהנוסח שהביאו, וכגון דברים כ"ב-ג' החליפו לכסיותה תחת לאתכסאה שהיה כתוב בנוסחאות שלנו והנה למה ברי שנוסח שלנו הוא משובש והלא אדרבה הנוסח לכסיותה קשה מאוד א' – שהוא היפך פי' הפסוק ב' – שהוא היפך הגמ' שהביא רש"י ופסקו הרמב"ם והשו"ע וכל מוני המצוות העמידו הלאו דהעלמה על הפסוק דלא תוכל להתעלם (ומ"ש בספר שערי אהרן דלג' לכסיותה מיושב שפיר למה שינה הרמב"ם בהל' אבידה פי"א ה"ב וכתב דעובר על לאו דלא תוכל להתעלם ושינה ממ"ש לפני זה בה"א דעובר על לאו דלא תראה וכתב בספר הנ"ל דלג' לכסיותה מיושב שפיר דלג' זו נמצא דלא תוכל להתעלם לא קאי על העלמה רק על המכסה ולוקחה לעצמו ע"כ הרמב"ם בה"ב דמיירי בלקח את האבידה שפיר כתב דעובר על לאו דלא תוכל להתעלם משא"כ בה"א דלא מיירי רק ממתעלם ע"כ כתב שם לאו דלא תראה ולא לאו דלא תוכל להתעלם עכ"ל. ד. וחץ מכבודו דבריו דברי בטלה הם ואישתמיטתיה מ"ש הרמב"ם במפורש לקמן פי"ד ה"ז דעל העלמה לבדה עובר משום לא תוכל להתעלם וכן מפורש בספר המצוות ל"ת רס"ט והוא גמ' מפורשת וכל הדברים בזה יגיעים בטלים ומבוטלין לא ניתן להאמר כלל וישתקעו הדברים ולא יאמרו – ובעיקר קושייתו על הרמב"ם לא קשי ולא מידי ואכמ"ל). ג' – גם בחוקוני מפורש שצ"ל לאתכסאה הרי לך שאדרבה נוסח שלנו מדויק מאוד והנוסח שהביאו הם מופרך הוא מכל הצדדים וכן כמה שינויים ושיבושים לאין מספר שינוי אף במקום שברור שנוסח שלנו הוא הטוב והעקרי וכמו שאביא עוד כמה דוגמאות לקמן בפרק ו' א"כ הרי כל מה שיכלו לשנות שינוי אף שכבר פשט ברוב בית ישראל במאות שנים האחרונות הנוסח המצוי כיום, ואף שברי שאינו משובש ויש לו מקורות ברי סמכא וא"כ על מה כוונתם שהניחו נוסח שלנו כי הא ודאי אשר פשוטו שקר וצריכין בינה יתירה להבין מה מוטמן אחורי השקר הגלוי כדרכם לטמון סוד נסתר בתוך שקר גלוי כדי שלא יהא מובן לכל אבל הטמינו אותו ברמז כדי שלא יוכלו לתפוש (ומהשקר הגלוי לא יראוי כלל כי בטחו בזרוע בשר או בפה רך וחלקלקות לשון כמ"ש למעלה) אבל אני הנני הולך רכיל ומגלה סוד מסתורין שלהם כי בעצם וביסודן לא התחשבו כלל בנוסח שלנו כי החליפו ושבשו הכל עפ"י נוסח תימן אמנם דא עקא כי בנוסח תימן יש כמה דברים זרים מאוד כאשר אכתוב להלן פרק ד' כמה דוגמאות ואחשוב כאן איזה מהם א. בפ' בשלח על הפסוק ה' ימלוך לעולם ועד כתוב בנוסחאות תימן ובסביוניטא ה' מלכותיה לעלם וחסר תיבת קאים ב. בסביוניטא ובנוסחאות תימן המקוריים אין תרגום על ברכת כהנים ובתאג שנדפס בירושלים בשנת תרל"ד (שהוא פעם הראשון שנוסח תימן בא לדפוס) העתיקו התרגום על ברכות כהנים וכתבו שם בהג"ה מלמטה דאף שנדפס התרגום מ"מ אין מתרגמין אותו כיון שבנוסח תימן אינו וכדו' הרבה דברים זרים וכמ"ש לקמן בפרק ד' והנה בכל אלו המקומות הניחו עוז והדר על נוסח שלנו והדבר מובן מאיליו שלא את נוסח תימן מבקשים ולא עליו מקנאים שאלמלי זאת היתה להם לנקוט בנוסח התימני בכלול אבל הדבר שהם מבקשים הוא להרוס ולדוש ולשרש היסודות אשר בית ישראל נשען עליהם ואת נוסח תימן לא לקחו רק לכסות עינים.

עכ"פ בהא נחיתנא ובהא סליקנא כי מיום שכתב אונקלוס את התרגום לא היה בעולם

תרגום כזה של עוז והדר אם מפני שעירבו כמה נוסחאות ביחד ואם מפני שהוסיפו וגרעו דברים מדעת עצמן – ואל יאמר האומר שאין כל כך פשע במה שעירבו כמה נוסחאות כיון שבעצם מקובלים הם לא כן הוא כיון שעפ"י קבלת תימן צריך להיות דווקא הנוסח שלהם ועפ"י קבלתינו צריך להיות דווקא הנוסח שלנו א"כ האומר נוסח מעורב ממנ"פ אין לו על מה לסמוך כי הם תרתי דסתרי א"כ הקורא התרגום בחומש עוז והדר אין לו על מה לסמוך וכ"ש שעשוי הרבה שינויים מדעת עצמם עפ"י סברת כריסם.

פרק ד

את חיל בעת אתחיל ללכת בסערות תימן, כי באמת כל שבט וכל עדה מישראל צריכין להחזיק במנהג אבותיהם הקדושים והכל דברי אלקים חיים אף שזה אוסר וזה מתיר זה מטמא וזה מטהר הכל מרועה אחד נתנו ואתה עשה אנך כאפרכסת כי אלו ואלו דברי אלקים חיים ומלך עולם כלם אהובים כולם ברורים כולם קדושים וחלילה חלילה לפקפק ולערער על נוסח ומנהג שנוהגים באיזה עדה וקהילה אבל כבר הבאתי לעיל בפרק א' כי חלילה לשנות ולערבב הנוסחאות וכ"ש כשמוצאו ממקור לא טהור וכ"ש כשעשוי שינויים מדעת עצמן ע"כ באתי בזה לברר ולהוכיח בעליל כי להראשונים ז"ל והאחרונים והפוסקים אשר מימיהם אנו שותים היה להם נוסחא אחרת מתימן, וגם להוכיח בעליל איך עוז והדר עשוי ליצנות מנוסחת תימן גופא כי מה שרצו הביאו משלהם ומה שלא רצו הכחישו תחת לשונם הכל באר היטיב דבר דבור על אופניו.

וראשית דברי אביא דברי חכמי תימן גופא, ובראש וראשון אביא את דברי המרפא לשון שכתב בהקדמתו (ונדפס בראש ספר שערי אהרן) שנוסחת רש"י והמפרשים הם שלא כנוסחת תימן ובעבור זה התייאר עצמו מלעשות פי' על התרגום של נוסח התימני אולם אחרי שראה את מסורת התרגום והפתשגן (לפי הנראה ראה אותם בחומש ויילנא שנדפס בשנת תרל"ד ע"י המשכילים כמ"ש לקמן בפרק ה') ראה בזה סמך גדול לנוסח תימן וע"כ עשה הפי' מרפא לשון ליישב כל התמיהות והקושיות שיש על נוסח התימני ע"כ מהקדמת המרפא לשון (התוכן ולא הלשון) הרי שלך לפניך שחכמי תימן גופא אומרים שלהראשונים היתה נוסח אחרת מנוסח התימני וכל סמכותו אינו אלא על המסורה והפתשגן אשר לקמן פרק ה' יתבאר גודל חולשתם.

והנה בשנת תרנ"ד נדפס לראשונה נוסח התרגום התימני בירושלים ומאז ועד עתה נדפסו הרבה פעמים בכל פעם בשינויים גרעו והוסיפו ובכל פעם שנדפס כתבו בהקדמה וסיפרו איך שעמלו לתקן את התרגום משגיאותיו הרבים שנפלו בו במשך השנים ונלאתי נשוא להעתיק כולם ואעתיק העתקה אחד מהתאג שנדפס בירושלים בשנת תשמ"ב וז"ל התרגומים אונקלוס על התורה ויונתן על ההפטרות מלאכה רבה הושקעה בהם בו' בגשתי למלאכת קדש זו ראיתי לנכון בהיות כי רבו מאד חילופי הנוסחאות והכל מודים כי כולם קדושים, וצור מחצבתם הכל דברי אלקים חיים, כי כולם ממקורות ישנים ומאוצרות קדושים ואין כל חדש, בו' עכ"ל. ועוד האריך שם הרבה איך יש ריבוי נוסחאות והדרך שבחר בו לילך אחריו, וכנוסח הזה כתוב בכל התאגין שנדפסו והשתא היכן פרח ההבטחה שהבטיח לנו עוז והדר שבנוסחאות תימן אין כל כך שינויים מאחד לחבירו כמו בתרגומים שלנו ואיך נבוא אנחנו ונטע יסוד על ארץ רעועה שהלואי יהיה בו די להספיק לעצמו והיכן הוא המסורה שנשמר מאוד בתימן אחרי שרבו מאוד חילופי הנוסחאות.

עכ"פ בכל אופן שהוא זה ברור שנוסחת תימן שונה הוא מנוסחת רש"י והראשונים והרוצה להיווכח בעצמו יוכל לעיין בהתרגום המדוייק שנדפס בסוף המקראות גדולות המבואר של עזו והדר ששם הדפיסו תרגום תימני כולו בלי שום שינוי (ומ"ש שם בהקדמתם לתרגום המדוייק שהוא תרגום סביוניטא הוא שקר וכזב, ולא אאריך עתה בזה מפני שאינו מעלה ומוריד) ואציין איזה דברים, א' – בראשית ו' ו' בנוסח התימני ואמר למיתבר תוקפיהון כו' וברד"ק שופטים ט' י"ג ואמר במימריה למתבר תוקפיהון כו' וכ"ה בכל נוסחאות שלנו, ב' – שמות ט"ו י"ח בנוסח התימני ה' מלכותיה לעלמא, וברמב"ן שם הביא מאונקלוס ה' מלכותיה קאים לעלם. וכ"ה בכל נוסחאות שלנו ג' – שם י"ח ב' בנוסח התימני בחר דשלחה ובאמרי נועם (שהוא ליקוט מרבתינו בעהת"ס ז"ל) וכן בנימוקי הרי"ד מבואר שצ"ל בחר דפטרה וכ"ה בכל הנוסחאות שלנו ד' – שם ל"ב ג' בנוסחאות תימן ופריקו, וברש"י מבואר דצ"ל ואיתפריקו וכ"ה בכל נוסחאות שלנו ה' – דברים כ"ב ג' בנוסח התימני לכסיותה ובחזקוני שם לאתכסאה וכ"ה בכל נוסחאות שלנו – הרי שלך לפניך דרבתינו בעהת"ס והראשונים ז"ל לא היה להם נוסחת תימן וכעדוהו של החכם התימני המרפא לשון שכתבתי לעיל וזה מלבד כל התמיהות שישנם בנוסחאות התימנים ולדוגמא אשוב איזה מהם. א' – שמות כ"ה ד' ומעזי כתוב בנוסחאות תימן בפתח תחת המ' דבר שלא מצינו בשום מקום שהפתח ישמש במקום מן וכ"ה ג"כ בפ' ויקהל, ב' – שם ל' כ"ד וקציעתא חמש מאה, וחסר תיבת מתקל ג' – שם ל' ל"ה מערב דכי לקודשא והוא טעות בודאי וצ"ל קודשא כבנוסחאות שלנו ד' – שם ל"א ב' דרבתי בשום, יש נקודת חולם על ש' שבתיבת בשום (וכן בכ"מ שנזכר בשום) והוא טעות עיי' עזרא ה' א', ה' – בפסוקי ברכת כהנים אין תרגום כלל בנוסח תימני – הרי לך כמה ענינים תמוהים ונראים משובשים, ובאמת יהודי תימן אין להם לזוז מקבלתם אבל אנו למה נעזוב מקור מים חיים לחצוב לנו בורות נשברים אשר לא יכילו מימיו בשביל החלטת החוקרים הפושעים – ומה שציינתי אינו רק דוגמאות וישמע חכם ויוסף לקח כשיעיין בתרגום המדוייק הנ"ל.

ובעזו והדר גופייהו לא הלכו אחרי נוסח תימן במקומות התמוהים הנ"ל וכמ"ש לעיל בפ"ג כי לא את קנאת נוסח תימן הם מקנאים כי בקרבם יצחקו וילעגו עליו אבל בוחרים בתימן כי שם יש להם שטח הפקר לעשות כרצונם ככל העולה על רוחם.

ובאמת חכמי תימן גופייהו מעולם לא עלה כן על דעתם ואפי' בנוסח הפסוק שיש לתימן מסורה חזקה דור אחר דור עד זמן הרמב"ם ז"ל ואעפ"כ כתבו בהקדמת התאג שנדפס בשנת תשמ"ב הנ"ל שהרבו לחפש בספרי המסורה והמדקדקים ובתוכם חשב את המנחת שי והיכל הברכה ודומיהם, הרי שחכמי תימן עצמו ידעו והבינו כי למסורה שלנו יש עיקר ושורש גדול כ"ש בנוסח התרגום שאין להם כלל אותו מסורה החזקה כמו על הפסוק וכל הכת"י שיש מנוסחי התימנים אינם רק ממאתים שנים האחרונות, רק החוקרים החפשיים התחילו בטיפשות הזה לייקר ולהאמיר את כל הבא מתימן, אבל באמת אפילו החוקרים לא זלזלו כ"כ במסורת ספרד אשכנז וצרפת ורק עזו והדר התחילו לחדש מהלך זה ורוב העולם בתמימות לבם לא יודעים ולא מרגישים בגודל ההסתה וההדחה שפורשים עזו והדר לרגלי נערינו ובחורינו ואין לנו שום עצה אחרת רק לזעוק ולהתריע לנוקם נקמתנו שלא ינח שבט הרשע על גורל הצדיקים וסוף סוף בודאי מוכרח שיתקיים הבטחתו של הקב"ה כי לא תשכח מפי זרעו ובו בטחונינו חזק ואמיץ וחכיתי לה' המסתיר פניו מבית יעקב וקויתי לו, אין לך נבואה קשה כאותה שעה שאמר משה ואנכי הסתר אסתיר את פני ביום ההוא ואף בו ביום הבטיחם וענתה השירה הזאת לפניו לעד כי לא תשכח מפי זרעו.

פרק ה

כיון שאחת מן היסודות שהניחו להם עוז והדר שבו מתריעים ומתריזים נגדינו בתרועת הניצחון וצהלת המפתח הוא מסורת התרגום ופירושו הפתשגן (המכונה יא"ר) ובעבור שענין זה יש בכוחו לטשטש הרבה ויש בו זיוף ושקר נורא מה ששקרו וזייפו בזה בעלי עוז והדר ע"כ בהכרח מוטל עלי לגלות פני הלוט להוכיח לעין כל כי כל זה אינו רק סיר נפוח ושק מלא רוח ולא ילבשו עוד אדרת שיער למען כחש.

והנה בתחילה צריך אני לפרש ולבאר מהו מסורת התרגום ופירושו הפתשגן (המכונה יא"ר) מציאותם והשתלשלותם בעבור שעוז והדר סותמים דבריהם באין מבין כמ"ש כמה פעמים ובתחילה אקדים לפרש בקצרה מהו מסורת המקרא ואח"כ אשוב למסורת התרגום.

בזמן תקופת הגאונים היו חכמי ישראל אשר בטברי' כותבים וחותמים את מסורת המקרא כי עד אז לא היה מסורת המקרא בכתב רק קבלה בע"פ ועפ"י ס"ת שירשו מאבותיהם אולם בזמן ההוא נמנו וגמרו חכמי טברי' לכתוב את מסורת המקרא כדי שלא ישתנה מרוב כובד וטורח הגליות והנה היו כמה חילוקין וחילופין ביניהם ובעיקר היו שתי מחלוקת גדולות והוא בן אשר ובן נפתלי ואע"פ שכבר אמרו בש"ס אנן לא בקיאנן בחסרות ויתירות מ"מ כתב כל אחד כפי מה שקיבל אולם לענין הלכה למעשה אין שייך בזה סברות ופולפולים רק נמשך כל אחד אחר מנהג מקומו ונתחלק הדבר כי בני מערבאי דהיינו ארצות המערב, כמצרים ספרד אשכנז וצרפת נמשכו אחר בן אשר ובני מדינחאי דהיינו בבל סוריא דמשק ארם תימן וכדו' נמשכו אחר בן נפתלי ואין בזה סברא רק כאשר כתבתי מנהג מקומות (לאפוקי מהחוקרים שהם לאבן נגף לחכמי הדורות (ואשר עוז והדר רוצים להחדיר טומאתם בתוכינו אחר שכבר היה נעקר ונשרש מקרבינו) שאומרים שהרמב"ם הכריע כבן אשר והוא שקר כי מעולם לא הכריע בן הרמב"ם רק נמשך אחר מנהג מקומו כמפורש בדבריו בהל' ס"ת פ"ח ה"ד וז"ל וספר שסמכנו עליו כו' ועליו היו הכל סומכין לפי שהגיהו בן אשר ודקדק בו שנים הרבה כו' הרי שעיקר הטעם שסמך עליו הוא מפני שעליו סומכין הכל וכבר כתב בזה הקאמארנער בהקדמתו לחומש היכל ברכה) והנה במשך השנים הרבות עמדו רבותינו על המשמר לשמור את המסורה ולהגיהה מכל שיבוש וטעות וכ"מ שהתחבטו מאוד לברר הדבר על מתכונתן ואמיתתן ואינני צריך להאריך בדבר ידוע לכל.

והנה קמו אנשי עוז והדר ומרעישים את העולם כי כמו שישנו מסורת על המקרא שייסדוהו חכמי טברי' כן יש ג"כ מסורת התרגום ג"כ מחכמי טברי' שמסרוהו ביחד עם מסורת המקרא ומינה כי כל החולק על המסורה הרי הוא כחולק על הגאונים וחכמי המסורה, עוד הוסיפו לומר כי ישנו ספר פתשגן על המסורה ואמרו בעלי עוז והדר שהיה מאחד מן הראשונים מתלמידי של בעלי התוספות ואם כי לא נודע שמו מ"מ כבר יודעים את רבותיו ומקום מגוריו שהיה בארץ פרובינצי"א.

והנה טרם שנרד לברר ולחתור האמת דבריהם אם לא אקדים ואומר כי לו יהא שכל דבריהם אמת לא נופל ממנו כחוט השערה ארצה עדיין לא הועילו כלום בזה וצללו במים אדירים והעלו חרס בידם, והוא כי כבר הוכחתי כי גם במסורת המקרא לא נתקבל הלכה כבן אשר רק בשביל שכן נתקבל המנהג בתפוצות ישראל א"כ לענינינו בתרגום כיון שאנו רואים ההיפוך ממש שהמסורה לא נתקבלה בתפוצות ישראל א"כ אין הלכה כמסורת ולא נקבלנה

כיון שלא נמסרה לנו מרבתינו, ואין להקשות ולומר סוף סוף ביון שיש מסורה וקבלה ודאית מימי הגאונים והראשונים בנוסח התרגום איך אפשר לחלוק עליה, כי לא מחכמה שאלת על זאת בני כי ודאי שאין אנו יכולים לחלוק על הגאונים והראשונים חלילה וחס הס מלהזכיר אולם כיון שקבלנו נוסח אחרת ורבתינו נאמנים עלינו יותר מהשמש שעומד באמצע השמים א"כ ע"כ שהיה מסורה אחרת ג"כ כמו שהיו שתי מסורות על המקרא, ולא נכתבה כלל המסורה שלנו על התרגום או שנאבד, הלוא תראה כי לחכמי הש"ס היה מסורת אחרת שאינו לא כבן אשר ולא כבן נפתלי כמו שהאריכו בזה בכל הספרים מה תאמר כי ע"כ היה גם מסורה שלישית ולא נכתבה או שנאבדה כן תאמר גם על מסורת התרגום, ואין להתעקש ולומר סוף סוף אף אם נודה שהיה עוד מסורת מ"מ כיון שנאבדה ע"כ שלא שמרו עליה בעבור שידעו שאינו מדוקדק. שתי תשובות בדבר חדא דהרי שלך לפניך שנשמר מאוד בנוסחאות התרגומים בהדפוסים שקבלנו, שנית דגם המסורה שהמציא עוז והדר כבר נאבד זכרו מן העולם ולא נמצא רק ע"י חברת משכילים הפושעים שר"י ולא מצינו אף גם אחד מרבתינו שהשתמש בהם אדרבה נאבד ונעקר זכרו מן העולם עד שבאו אנשי עוז והדר שהולכים בעקבות המזרחי ומשכילי ברלין שר"י והידשוהו והחיוהו מן מיתתו העולמית.

והנני חוזר לפרש דברי שיהא מובן באר היטיב, הפעם הראשון שנולד בעולם המושג של מסורת התרגום היה בשנת תקפ"ט לאלף הששי ע"י חברת הפושעים המשכילים ובראשם שד"ל הידוע לשמצה, ואף שכבר בשנת שי"ז לאלף הששי נדפס חומש בסביוניטא עם חלק ממסורת התרגום מ"מ לא כתוב בהקדמה שום רמז ורמיזה לקראו בשם מסורה וכדו' ועוד צריך לדעת כי המשכילים הדפיסו חומש מקראות גדולות בשנת תרל"ד בדפוס של האלמנה והאחים ראם בפי' הראשונים והוסיפו להם את מסורת התרגום וספר פתשגן ופי' נתניה לגר והנה החומש דפוס סביוניטא נאבד זכרו מן העולם ולא מצאנו שום אחד מרבתינו שיביאו את נוסחאותיו ובפרט מהמסורה של התרגום ואדרבה המנחת שי בפי' בחקותי כתב כי חומשי סביוניטא חומשים משובשים הם ולא נודע בעולם רק ע"י המשכילים, ומה שמתמיה עוד יותר הוא כי הלוא כל הספרים שנדפסו ע"י מדפיסי ווילנא האלמנה ואחים ראם נשמרו לדרות עולם ואיך חומש הזה שלכאורה היה צריך להיות נחלת הכלל לא נשאר זכר למו ושום אחד מאבותינו ורבתינו לא הביאו לא מהמסורה ולא מהפתשגן הלוא דבר הוא, אע"כ שידעו רבתינו שהמסורה ופירושה הפתשגן אינם מוסמכים אבל משובשים ומוטעים הם.

והעיר לי אאמו"ר שליט"א שבספר מעורר ישנים מאת ר' מרדכי פריעדמאן ע"ה (שיש לו הסכמות מהבית הלוי ומהר"ר יצחק אלחנן מקאוונא ומר' ישראל איסר שפירא, גם יש לו מכתב מר' חיים ברלין) בעמוד ס"ה כתוב שם בזה"ל, אין להדפיס חומשים עם תרגום משונה עפ"י תרגום כת"י ועפ"י רוב גי' ישנה עיקר ובחומשים קטנים דפוס ווילנא הדפיסו התרגום בשינויים גדולים עפ"י כת"י ובכ"ד הוא שיבוש גמור שנפל בהכת"י לכן צריך להדפיס התרגום כהווייתו בהספרים הישנים הנדפסים עד כה והגי' המשונה ידפיסו על הגליון או בשולי העמוד ומי שיש לו חומש בשינוי התרגום יתקן בגליון עפ"י תרגום ישן טוב עכ"ל הרי לך כל מה שכתבתי.

עכ"פ התמצית העולה לנו מכל זה הוא כי מסורת התרגום וכל אשר שייך אליו לא נולד ולא נשתמשו בו רק המשכילים ובמותם מת אתם מסורת התרגום וכל אשר נלוה עמו באופן כי זה גופא הוא יותר חזק מכל הראיות שבעולם שרבתינו מאורי הגולה לא רצו להסתכל

ולהתייחס כלל אל מסורת התרגום וגם אנחנו נלך בעיקבותיהם ולא נרצה בו ולא נסתכל בו וצא נאמר לכל אשר ירצה לטמא את מחנינו בטומאתם הסרוחה של המשכילים שר".

עד הנה הוכחתי בראיות ברורות מסביב שרבותינו השליכו את מסורת התרגום אחרי גיוס והזניחוהו והשליכוהו במקום שלא עבר בה איש ולא ישב אדם שם ועתה נבוא נא ונחשוב חשבוננו של עולם ונתבונן בגוף הענין ונראה כי ממנ"פ הדבר מופרך מכל הצדדים דאם נניח ונחליט כמ"ש עוז והדר שמסורת התרגום הוא מחכמי המסורה א"כ איך יתכן שהיה גנוז טמיר ונעלם ולא נודע בעולם עד לערך אלף שנה אחרי תקופת חכמי המסורה שהיו לערך בסוף שנות ת"ק לאלף החמישי ומה שירצו לטעון שכבר היה המסורה ידוע לבעל הפתשגן שהיה מן הראשונים הנה ערבך ערבא צריך ראשית דבר שהפתשגן גופיה היה ג"כ טמיר ונעלם ותרי תמידי מידכר דכירי אינשי כי אם נקבל דבר שאינו מסתבר כלל שאחרי תקופת חכמי המסורה נעלם מסורת התרגום מן העולם (שהרי לא נזכר משום חכם בדור ההוא ולא אחרי עד הפתשגן) מ"מ אחרי שבעל הפתשגן חשף את מקומו והרבה לשאת ולתין בדבריו איך שוב זה נעלם מן העולם שנית הלוא דבר הוא, אע"כ שאינו מחכמי המסורה אלא מאחד מחכמי הזמן ואולי לא היה המחבר מן המוסמכים כלל וע"כ לא היה נחשב לכלום ובא"ח סי' ל"ד כתב הב"ח לדחות דעת האומרים על התפילין שנמצאו בקבר יחזקא' כשי' רש"י והרמב"ם והיה מי שרצה לדחות דאין ראיה משם לרש"י דאדרבה משו"ה נגזו משום שפסולין היו וכתב הב"ח ע"ז ולא נהירא דלא היו צריכים גניזה אלא להחליף הנחתן מבית זה לבית זה עכ"ל משמע דבלא"ה הרי זו ראיה מוחלטת ממה שנגזו שפסולין היו וכ"ש בענינינו שנגזו ולא נשאר ממנו העתק בעולם מכל זה ראיה מוכרחת ומוחלטת לדעת אבותינו ורבותינו שמסורת התרגום צריך גניזה שאינו בר סמכא כלל בלתי אפונה עכשיו כלל שגם ר' נתן אדלער הכהן בעל המחבר נתינה לגר הוכיח בראיות ברורות שמסורת התרגום נתחבר באמצע המאה השלישית לאלף השישי, ובהקדמתו לספר פתשגן כתב בזה"ל גם המסורה על התרגום הנזכרת למעלה היתה כבר לעיני המחבר הזה ולדעתי נעשתה מהחכמים שהיו בימיו (דהיינו במאה הג' לאלף הו') כמו שכתב שם דהרי הביא הרשב"ש שנולד בשנת ק"ס ונפטר בשנת רכ"ז) או שנים מעטות קודם לו – אשר ידעם בשם – באשר יעיז להתוכח פעמים רבות עם בעליה, ובכשיל וכלפות יהלום לפעמים את דבריה, ואומר כי מסורה מוטעת היא, תחת אשר הננו רואים כי מפני שם המסורה שלנו על כ"ד ספרי קודש נחת הוא, ולא יט ממנו חלילה ימין ושמאל עכ"ל ר' נתן אדלער הכהן בהקדמתו לספר הפתשגן שנדפס בחומש ווילנא שנת תרל"ד, אבל כאן אין אנו צריכים לכל זה כיון שנתברר בראיות ברורות שרבותינו ואבותינו הרחיקוהו והשליכוהו מחוץ למחנה.

ובענין ספר הפתשגן הנה עוז והדר כתבו למונח קיים שהיה מתלמידי בעלי התוס', גם בזה זייפו ושקרו כדרכם כי החוקרים נתאמצו זה בזה ויתגודדו כמשפטם בחרבות וברמחים עד שפך דם עליהם זה אומר בכה וזה אומר בכה ולא יכלו לחתור היבשה לבוא אל עמק השוה אבל אחת ברור הוא שלא היה לפני המאה השלישית לאלף השישי כמו שהוכיח בזה בראיות ברורות ר' נתן אדלער הכהן בהקדמתו לפתשגן והעתקתי תורף דבריו לעיל, וא"כ א"א שיהיה מתלמידי בעהתו"ס ז"ל שאחרון מבעלי התוס' היה המהר"ם מרטנבורג שנפטר בשנת נ"ג לאלף השישי ולכל היותר היה בתקופת הב"י, ועוז והדר שראו ספר פתשגן והחומש תורת אלקים ממדפיסי ווילנא ידעו מכל זה ובמזיד ובשטט נפש הכחישו במילתא דעבידי לגלויי.

ועכשיו שנתבאר לנו באר היטיב שנפלו כל החומות הבעורות והגבוהות שבטחו בהן עוז

והדר ונהרס ונידש עד היסוד בזה ולא נשאר בו אבן על אבן, כי נתברר שאין המסורה מחכמי טברי' ואין הפתשגן מן תלמידי בעלי התוס' ז"ל נדבר עתה מהמסורה והפתשגן עצמן אם ראוי לסמוך עליהם או לא. וראשית דבר אומר כי בין המסורה ובין הפתשגן לא באו להחליט ולומר שצריך להיות דווקא נוסח זה כי כיון שהוכחנו למעלה ששניהם אינם מחכמי המסורה והראשונים לא עלה על דעת שום אדם (עד שבאו עוז והדר) להכריח את כל העולם לקבל נוסח אחד ובפתשגן גופיה כתוב שיש לראות בנוסח שאר התרגומים והעתקתי לשונו לקמן. אבל המסורה והפתשגן נעשה עפ"י התרגום שהיה להם וכנראה שהיה עפ"י נוסח תרגום תימני משובש כאשר הבאתי כן לעיל מהמעורר ישנים וא"כ פשיטא שא"א לנו לשנות מנוסח שקיבלנו, ובאמת גם יש ביכלתנו לעשות מסורה ופתשגן עפ"י נוסח שלנו אבל כיון שרבותינו לא עשו כן גם אנחנו לא נבקש דרכים זרים אשר לא שערום אבותינו ואנן בהימנותא קיימינן.

והנה באמת היה לי להאריך בהרבה דוגמאות להוכיח אשר הראשונים ז"ל היה להם נוסח שונה מהמסורה והפתשגן כדי להוכיח בעליל שזה נגד קבלתינו אבל במה שכתבתי יש בו די למבקשי האמת ולשאינן מבקשים האמת לא יספיק גם אלפי אלפים ראיות ברורות ע"כ אפוכי מטרתא למה לי כי כבר הארכתי הרבה יותר מדאי כדאי להוציא מלב הטועים אבל לא אוכל לבטל עוד הזמן בדברים של מה לך ומה בכך אולם דוגמא אחת אמנם אכתוב בעבור מה שיש בו להוכיח מצד אחד שהראשונים הי' להם גירסא ונוסחא אחרת מהמסורה והפתשגן ומצד שני מוכיח בעליל את זייפנותם של בעלי עוז והדר.

והוא כי בבראשית ו' ו' בתרגום כתוב בכל נוסחאות שלנו ותב ה' במימריה כו' ואמר במימריה למתבר תוקפיהון כרעותיה כן כתוב בכל נוסחאות שלנו בלי יוצא מן הכלל. וז"ל הפתשגן ויתעצב אל לבו ואמר למתבר תוקפיהון ואינו מתורגם ואמר במימריה כי במימריה הוא תרגום אל לבו כמו ויאמר ה' אל לבו בפרשת נח וכאן תרגומו כרעותיה עכ"ל הפתשגן וז"ל הקונטרס נקרא ומתרגם: דוגמא לנוסח הדפוסים האחרונים שאינו מופיע במקורות המדויקים. אך לפני רד"ק היה נוסח זה: כדוגמא נאותה לצורך החשוב בבירור הנוסחאות האחרות ובבדיקה מקיפה בכל המקורות – נוכל להביא מהתרגום בסוף פרשת בראשית (ו ו'), שבכל הדפוסים האחרונים נדפס "ואמר במימריה", ולדעת מפרשי התרגום תיבה זו מיותרת ונוספה כאן בטעות. ואכן בדפוס סביוניטה ובתרגומים המדויקים אין מופיע תיבת "במימריה". והנה הרד"ק בפירושו לספר שופטים (ט יג) מביא נוסח התרגום כמו שהוא לפנינו "ואמר במימריה", והוא מבאר שהתרגום הרחיק לשון עצבות מהקב"ה. נמצא איפוא שנוסח התרגום שצוטט ע"י רד"ק מתאים לנוסח החומשים הנפוצים, ולא כמו שהוא מופיע בגרסאות המדויקות, וכהנה רבות. ואכן לפיכך לא רצינו להביא רק את הנוסח שע"פ המקורות הנ"ל, כדי שלא להפסיד את אותם גירסאות שלעתים הוזכרו ע"י הראשונים והוכרו אצלם. עכ"ל הקונטרס נקרא ומתרגם. והנה אם תכתוש את האויל במכתש בעלי בתוך הריפות לא תסור איולתו ממנו, כובד אבן ונטל החול וכעס אויל כבד משניהם, כי אי אפשר לסבול את פטפוטי הטיפוש הזה הלוא בע"כ מלאך רע יענה אמן כי דוקא נסחתינו היתה לפני הראשונים ולא נוסחת המסורה והפתשגן ואעפ"כ הרי הוא תוכ"ד כסיל שונה באיולתו ככלב שב על קיאו לומר על סביוניטא כי הם מדויקים ונסחותינו נשתבשה בטעות איך לא בוש לכתוב טיפשות משונה כזה.

ובתרגום אונקלוס המדויק הנדפס בסוף המקראות גדולות המבואר של עוז והדר הרשיעו

עוד יותר כי בהקדמה שם כתבו בזה"ל מלבד זאת השתדלתי לתור כמיסת יכולתי אחר הבאות התרגום שהעלו התרגום שהעלו רבותינו הגאונים והראשונים בחיבוריהם, על מנת להשלים את תמונת מסירת נוסחי התרגום ותפוצתם, וכאשר היתה בכך תועלת – ציינתי להם, עכ"ל. והדברים מדאיבים ומכאיבים את כל מי שעדיין לא נכבה ונעקר מלבו את נקודת היהדות הפנימית דכל מקום שהחוקר המטופש ראה תועלת בנוסחת הראשונים ציין להם ומקום שלא ראה תועלת לא ציין להם כלל כאשר כן עשה בפסוק הנ"ל בראשית ו'–ו' שבתרגום אונקלוס המדוייק השמיט תיבת במימריה ולא ציין כלל שיש נוסחאות שכתוב בהם במימריה וכן בהרבה מקומות לא ציין כלל לנוסחת הראשונים מפני שהחוקר הכופר והאפיקורס שעשה את התרגום אונקלוס המדוייק לא ראה כלל תועלת בנוסחת הראשונים.

עכ"פ בהא נחיתנא ובהא סליקנא כי לפני הראשונים היה נוסח שלנו ולא נוסחת תימן וסביוניטא והמסורה ופתשגן (שכל אלו דומים זה לזה) – ואגב אורחא אומר כי מ"ש בקונטרס נקרא ומתרגם בשם הרד"ק דמשו"ה הוסיף התרגום במימריה כדי להרחיק העצבון מהקב"ה הוא שקר שמעולם לא כתב כן הרד"ק רק כתב על כללות תרגום הפסוק כי מה שלא תירגם בפשוטו ואיתנסיס עם לביה רק השיא התרגום לכוונה אחרת ע"ז כתב הרד"ק הרחיק לשון העצבות ממנו ית' אבל על במימריה לא כתב שום פירוש כי א"צ לשום פירוש כי בלא תיבת במימריה יהיה המשמעות שהקב"ה אמר למי שאמר למתבר כו' וזה אינו ע"כ הוסיף התרגום מלת במימריה לפרש, ואדרבא בפתשגן הודחק מאוד בעבור שבנוסחתו היה חסר תיבת במימריה הוצרך ליישבו בדוחק כי בעבור אשר כרעותיה הוא תרגום של לבו ע"כ השמיט במימריה שהוא ג"כ תרגום של לבו והוא דוחק גדול דא"כ הו"ל למימר ורעי למתבר תוקפיהון, אבל לנוסח שלנו הכל מיושב דבר דבור על אופניו שהרי אונקלוס הסיב כל פסוק זה לדבר ה' היינו מ"ש וינחם ה' תירגם ותב ה' במימריה היינו שלא תאמר שח"ו השי"ת התחרט על מה שעשה רק כי שני הדיבורים היינו הדיבור נעשה אדם והדיבור אמחה את האדם המה הפוכים וכיון שמעת בריאת העולם עד עתה המשיך דיבור הראשון של נעשה אדם שהרי דבר ה' הוא נצחי וקים לעולם ע"כ כשאמר עתה אמחה את האדם הרי בזה השיב וביטל את דיבורו הראשון שהמשיך עד עתה וע"כ היה אונקלוס מוכרח להוסיף גם בסיפא של הפסוק ואמר במימריה דאילו יאמר ורעי למתבר הוה משמע דקאי על השי"ת עצמו כביכול והלוא כל עצמו של אונקלוס לא בא אלא להסב הפסוק מהשי"ת עצמו ולסבבו על הדיבור ואפי' לגירסא ואמר למתבר כו' בלי תיבת במימריה אעפ"כ הכוונה לפי נוסח זה על הקב"ה בעצמו שאמר למתבר תקפהון וזה היפך כוונת אונקלוס בפסוק זה. (וזה חוץ ממה שכתבתי למעלה כי בלא תי' במימריה משמע דאמר למי שהוא).

והנה בטרם אשים קנצין למילי ואצא לשלום מן הפרק הזה אמרתי לגלות און החפצים לשמוע דבר אמת כי בחפזי אגב אורחא נתגלה לי דבר משבשת השכל והדעת שאלמלא ראיתיו לא האמנתי, והוא כי הלוא עוז והדר מרעישים את העולם עם מסורת התרגום ופירושו הפתשגן ובה מתריזים ומלעיגים לנגדנו ומכל גדולי וקדושי ישראל עושים ליצנות מבהיל בעבור שלא שמרו משמרת המסורה ושבה אנשי תימן בפיהם בעבור ששמרו משמרת התרגום, והמציאיות הוא כי עוז והדר עצמם לא התחשבו כלל במסורת התרגום ופירושו הפתשגן רק עשו כל מה שלבם חפץ ככל העולה על רוחם, ואחשוב איזה דוגמאות, בפתשגן בראשית ב'–ה' כתוב בזה"ל כי לא המטיר, ארי לא אחית ה' מטרא, צריך לפרש למה הפסיק בין אחית למיטרא איך לא תרגם ארי לא אחית מטרא ה', עכ"ל הפתשגן. והנה בעוז והדר הגי'

ארי לא אחת מטרא ה' אלקים, עוד כתוב בפתשגן שם ב'ז' נשמתא דחיי רפי וכן כל אשר נשמת רוח חיים באפיו דסדר תולדות נח וצ"ע כי בסדר אתם נצבים את החיים ואת הטוב החיים והמות ובחרת בחיים כולהון חיי בדגש. עכ"ל הפתשגן. ובעוז והדר בכולם בדגוש. עוד כתוב בפתשגן שם ג'י"א לבלתי אכל ממנו אכלת, אכלת (בקמץ תחת הת') ואפשר מפני שהוא סוף פסוק עכ"ל הפתשגן ובעוז והדר אכלת (בשווא תחת הת'), עוד כתוב בפתשגן שם ג'ט"ז הרבה ארבה עצבונך אסגאה אסגי בחירק (תחת הג' דאסגי) וכן אצל הגר ונראה כי לכך לא תרגם אסגי בצרי כי הוא תרגום הרבה (בצירי תחת הב') שהוא צווי, וצ"ע כי בעקדה מצאתי צירי וצריך לראות בשאר התרגומים עכ"ל הפתשגן ובעוז והדר כולם בצירי ע"כ הבאתי דוגמאות איך לא התחשבו כלל עם הפתשגן ועכשיו אביא דוגמאות מן המסורה והנה הדבר מבחיל כי בקונטרס נקרא ומתרגם העתיקו קאפי מדף הראשון של מסורת התרגום באופן שכל אחד יוכל ליווכח במו עיניו שכחשו וזייפו כרצונם וכאות נפשם, בבראשית ב'י' כתיב במסורה בזה"ל והיה, והוי ט', לארבעה ראשים, בכל יחם, אם בא אל אשת, ירים משה, ומשה יקח, ושלאחריו, טעמו, והביט, ע"כ המסורה, ועוז והדר בבראשית ל"ח-ט' שהוא הסימן של אם בא אל אשת, כתוב בעוז והדר, והוה, ובשמות ל"ג-ז' שהוא סי' של ומשה יקח, כתיב ויהי ושם ח' שהוא הסימן של ושלאחריו, כתיב והוה, ובבמדבר י"א-ח' שהוא הסימן של טעמו, כתיב והוה, עוד כתוב במסורה בראשית ב'כ"א ומלי (ב' וידבר על לב ודין). והנה בעוז והדר וישלח ל"ד-ג' שהוא הסי' של וידבר על לב כתיב ומלל, עוד כתוב במסורה בראשית ג'י"ד תלך, תיזיל (בצירי תחת הז') ד' על גחונך, אם לא אל בית אבי, כי תלך. לא תלך, ושאר תיזיל (בחיריק תחת הז') ובעוז והדר בבראשית ג'י"ד בחיריק ובבראשית כ"ד-ד' בצירי, עוד כתוב במסורה בראשית ד'א' ידע, יידע (בחיריק תחת הי'), ה' והאדם, שנים בבנות לוט, ומשה לא ידע כי קרן, ולא ידע איש את קבורתו, ובעוז והדר בכולן ידע (בשווא תחת הי').

תמצית העולה מכל מה שכתבתי בפרק הזה הוא, א. המסורה ופירושו הפתשגן אינם לא לחכמי טברי' ולא לאחד מן הראשונים, ולכל היותר נעשה בראשית המאה השלישית לאלף הששי, ב'. מעולם לא התעסקו בהמסורה וסביבותיו רק המשכילים שר"י ג. המסורה והפתשגן לא נודע שם מחברם ואולי לא היו מוסמכים כלל ומוכח מתוכם כי היה לפניהם תרגום משובש, ד. הראשונים ז"ל היה להם נוסחא אחרת בהתרגום מהמסורה והפתשגן ה. תרגום התימני וסביוניט"א תואמים עם המסורה והפתשגן, ו. עוז והדר עצמם לא התחשבו כלל בהמסורה והפתשגן ובהרבה מקומות הדפיסו היפך ממ"ש בשניהם – ובכן אצא לשלום מן הפרק הזה.

פרק ו

והנה טרם שאתחיל לבאר ולברר כי כל קושיותיהם על נוסח שלנו נובע מכח עם הארצות ובורות ושיבושים עצומים צריך אני לבאר קצת את יסוד שיטתם ודרכם בעבור שכל דבריהם באו סתומים וחתומים וצריכין לנגר ובר נגר דליפרקיניה – כי בכונה מכוונת כתבו דבריהם באופן ששום חוקר לא כתב מאמריו באופן זה ושום מחקר בעולם לא נכתב כזה בדברים סתומים כעומד ומתנבא בלי סדר ומשטר ובלי בירור הראיות והמקורות בכל חלקי הסותר והבונה רק כותב בחזקה כי הנוסח שלו הוא המדוייק וכל המשנה מן עוז והדר ידו על התחתונה וכל זה חוזר וכותב כמה פעמים בשינוי לשונות בלי שום ראייה הגונה הכל נעשה כדי לשטף ולטשטש המוחות לבל ימצא למי שהוא פתחון פה ואמיצת לב לבדוק ולחקור אחריהם האמת אתם אם לא אם כנים הם או בדאים וזייפנים הם, אבל האיש המשכיל הנלבב צריך שלא

יתפעל מדבריהם הנאמרים בתקיפות ובחזקה רק לבדוק ולחקור ואחריהם בשבע חקירות ושבע בדיקות מה מונח תחת השלחן ומה מונח אחורי הקולי קולות והמודעות המגוונים, והפירסום העצום בכל מיני אופני הפירסום שמושך אליו את לבות בני אדם כאבן המושך ונמשכים אחריו כשבויים בלי דעת ובלי תבונה, לענות אחריו מקודש מקודש על כל דבר בלי שום תשומת לב, מצורף בתקיפות ואלמות נורא אם בחזקה ובזרוע אם בפה רך בחלקלקות לשון וחנופה עצומה באופן שהכל ביחד גורם להסתים עיניהם ולבם של כל העולם מבלי לחקור לדרוש ולתור אחריהם אבל עכשיו בא העת לומר למלאך המשחית הרף ולגלות פני הלוט להסר המצנפת ולהרם העטרה ולא נפחד ולא נירא מכל הלובש אדרת שער למען כחש – עכ"פ כדי שנוכל לירד לעומק הדברים צריך אני מקודם לברר וללבן הדק היטיב את יסוד שיטתם על מה אדנייה הטבעו ושרשיה נוטעו דבר דבור על אופניו כדי שעי"כ יתברר האמת לאמתו ויבינו הדברים לאשורן ויצא כנוגה צדקה.

והנה יסוד דבריהם בנוי על מונח אחד קיים שהניחו להם והוא כי המדפיסים באשכנז צרפת וספרד שיבשו את התרגום מדעתם ושלא מדעתם מפני שלא הבינו את לשון הארמית וכל רבותינו הקודמים לא נתנו לב לשמור את המסורה האמיתית מפני התרשלות וחוסר הבנה (עפרא לפומייהו).

זהו היסוד היחידי אשר עליו בונים כל הבנין כי א"א לומר כי ראייתם הוא מכח מערכת הקושיות שהציגו דהרי אם נניח בוודאות שהמדפיסים לא שינוי כלום מדעתם א"כ לא עליהם תלונתם כי אם על אונקלוס וא"א לומר דמכח הקושיות הכריחו דע"כ לומר שהמדפיסים שינוי מדעתם מתרי טעמי חדא דהרי הם עצמם כתבו שאין לשבש התרגום עפ"י סברא ובעבור זה הוקיעו לעיני השמש מדפיסי אשכנז צרפת וספרד בשביל ששינוי מסברתם עפ"י קושיות ופירכות שהיה להם ואיך זה שוב נפלו בפח כרו להם לשבש את התרגום שלנו מסברות כרסיות הא חדא, שנית דהלא על הנוסח שבחרו להם יש קושיות ופירכות כהנה וכהנה כאשר כתבו חכמי תימן עצמם וכבר הארכתי בזה בפרק ד' ואעפ"כ בחרו בנוסח תימן בשביל שא"א לשנות כלום מקושיא ומסברא וא"כ איך באו לשבש נוסח שלנו מכח קושיות והרי זה סתירא מיניה וביה אע"כ דלאו מכח הקושיות באו לשבש נוסח שלנו וגם אין לומר כי מכח מסורת התרגום ששונה מנוסח שלנו משם הוכיחו דתרגום שלנו הוא משובש זה לא יתכן דהרי אם נניח שהמדפיסים לא שינוי כלום מדעתם א"כ על כרחך שיש שתי מסורות או שלשה וכמו שעל המקרא יש שני מסורות עקריים בן אשר למערבאי ובן נפתלי למדינחאי כן על כרחך ישנם שנים או שלשה מסורת על התרגום אחד המסורת שהמציאו המשכילים ואחד המסורת שנחלנו מאבותינו ורבותינו (וכמו שהארכתי בזה בפרק ה') א"כ מהו הרגלים להניח הנחה קיימת מבלי להניח חולק עליו לומר בוודאות הגמור שמדפיסי אשכנז וצרפת וספרד שיבשו התרגום מדעתם במזיד ובשוגג אע"כ כי אין ראייה של כלום מהמסורה אע"כ לומר כמ"ש כי כל היסוד שלהם בנוי על הנחה קיימת שהניחו להם כתאוות לבם וחפץ יצרם בלי שום ראייה ומקור אך מתנבאים עפ"י החלום.

וכיון שזכינו לזה אענה אנכי את חלקי כי המניח הנחה קיימת בלתי שום ראייה וסמך הרי הוא מוציא שם רע א"כ הרי עזו והדר הוציאו שם רע על אלפים ורבבות מישאל של יותר מאלף שנים אחרונות וביניהם כל הראשונים והאחרונים והפוסקים בעלי רוה"ק ז"ל.

וכדי שלא יהא דברי כחלום בלי פתרון לומר עלי שאני מגזים יתר על המדה אתחיל עתה

לערוך מערכת הקושיות שלהם ולהראות קבל תבל ומלואה שלא רק שאינני מגזים אבל אני מקצר כי יותר ממה שכתבתי יש כאן כאשר יווכח הקורא ויעמוד מרעיד מהשקר והזיוף הנורא שנעשה ע"י עוז והדר – והנה טרם שארד לגוף המערכה רצוני להקדים שתי הקדמות כוללות.

א' – כל הבלבול והטשטוש שעלה עלינו בא מחמת שעוז והדר מתריז נגדינו לומר שאצלינו לא שמרו על המסורה כראוי ורבותינו התרפו והתרשלו מלבדוק אחרי המדפיסים ולהבטיח שאינם משנים כלום, וכ"ז מבהיל ומפחיד כל שומע עד שברצון ובאונס נמשכים כולם אחריהם כצאן לשאול, אבל באמת המשכיל המתבונן על דבר אמת יראה כי אדרבה כי אם אמת נכון הדבר הזה שרבותינו התרפו והתרשלו מלדאוג שלא ישתנה נוסח התרגום א"כ כן צריך להיות וגם אנו נלך בעיקבותיהם להתרפות ולהתרשל בנוסח התרגום וכאבותינו ורבותינו נאמר תרגום בנוסח משובש ומקולקל שנשתבש ונתקלקל מדעת ושלא מדעת ועוד נוסף בה שיבושים וקלקולים כהנה וכהנה כיון שכן קבלנו מרבותינו שלא להשיג על המדפיסים ולהניחם לתקן ולקלקל ככל העולה על דעתם כי יהדותינו אינו ענין מחקרי ומדעי לחקור במחקר מדעית את הגנוזות ואת הישנות כי כל זה שייך לרודפי לאומיות כאשר כתב הרב קוק ימש"ו שהוא הוא אשר הנהיג וייסד המחקר המדעית הנהוג היום כטבעת בשלשלת הגדולה של לאומיות, והמחקר המדעי הוא אחת מיסדותיה של לאומיות וכאשר הבוחן יוכל לבחון כי כל תלמידי הרשע הנ"ל הולכים בדרך זה ובעקבותיהם דורכים עוז והדר אינם טרים משמעתם ממדעם וממחקרם של הרשעים הנ"ל כמלוא חוט השערה אבל לא כן אנחנו להבדיל אלף אלפי הבדלות עד אין שיעור וחקר כל יהדותינו הוא רק לעשות מזה שקבלנו וראינו אצל אבותינו ורבותינו ואם אבותינו ורבותינו שיבשו וקלקלו את התרגום מדעת ושלא מדעת ולא השיגו כלל על המדפיסים גם אנחנו נעשה כן ולא נניח עוז והדר שיקחו ממנו את התרגום המשובש שלנו וליתן לנו תחתיו תרגום מתוקן מיוחס ומקובל כי אין אנחנו רוצים במיוחס ומתוקן רק במשובש שירשנו מרבותינו הקודמים.

ב' – ישנם אנשים שמחסרון חכמה שואלים מי אומר שרבותינו ואבותינו הקודמים ידעו מה שעשו המדפיסים והלוא הבחור הזעזער היה בור וע"ה ועשה כל מה שלבו חפץ ורבותינו הקודמים לא ידעו כלל מזה, ואפילו לו יהא שידעו לא דברו מזה כלום ומה כל הרעש הזה, והנה כ"ז הוא סכלות עצום ראשית כל הלוא רבותינו לא הניחו את הכלל ישראל כעלה נידף וכאבן שאין לו הופכים הלא הם היו רועים נאמנים לשומרן ולהצילן מכל פגע ואיך יתקבל על דעת השפוי כי בדבר גדול כזה הניחו יד למו פה ולא אמרו לא דבר ולא חצי דבר והלוא על ד"ר פראפעסער ישתיקו ויזופו כל מי שאומר כן ואיך לא מתביישים לומר כן על רבותינו ולא על יחיד ולא על רבים רק על כל גדולי וקדושי ישראל מחמש מאות שנים אחרונות ואלף שנים אחרונות איך יכול איש להתטפש כ"כ ולא תהא כהנת כפונדקית ומה שאומרים שלא ידעו גם זה הוא טיפשות וא"צ להאריך בזה כלל כי כל גדולי ישראל העבירו את הסדרה בכל שבוע שנים מקרא ואחד תרגום וכי לכל גדולי ישראל היה איזה חומש מיוחד שעבר מיד ליד ומדור לדור איזה חומש מדוייק בסתר המדריגה שלא נתוודע כלל להמון תלמידיהם וחסידיהם שחקרו ודרשו אחרי כל הנהגה ותנועת רבם, ולרבותינו לא נתוודע כלל החומש המשובש והמקולקל שבידי תלמידיהם אין זה אלא הבל ורעות רוח. גם מה שאומרים על הקאמארנער והנצי"ב והאוהחה"ק שלא ידעו איזה תרגום הדפיס הבחור הזעזער כמה מטופשת הוא פתגם זה והלוא על שום מכון לא יאמרו כזה וכ"ש שלא יעלה על לב שום אדם לומר כן על חוקר מדעי אבל על רבותינו מאוה"ג תופלים דברים אשר לא כן ובכלל כמ"ש איזה פעמים שאם

נגיח שלא דקדקו אחרי המדפיסים א"כ כן צריך להיות וכן הוא הדעת תורה אמיתית וגם אנחנו אחרי רבותינו לא נחקר ולא נשנה מדבריהם וזו כל שהוא. גם ההנחה שמניחים שהבחור הזעזער עשה כל מה שלבו חפץ הוא שקר כי אדרבא הבחור הזעזער היה איש תמים ועשה עבודתו בתמימות ובהג"ה מוקפדת מאוד כדרך של תמימי תימן ולא עלה כלל על דעתן לעשות איזה דבר מדעת עצמן אם לא עפ"י איזה אדם גדול באמת ובכגון דא נכתב ונחקק על שער הספר לדורות עולם עפ"י מי נעשה ההג"ה וכ"ז היה מושג בהשגחה יתירה ותמיד היו מוסיפים לחקור ולדרוש אחרי המדפיסים שלא ישנו את תפקידם ואף אם נקרה מקרה של טעות"ד שהיה בלתי אפשרי לתקן בדפוסים בימים ההם טרחו טירחא אחר טירחא להציג לוח הטעות בסוף כידוע מאוד ולא הייתי צריך להאריך בכל זה רק להוציא מלב הטועים שנשפעו מהקולי קולות של עוז והדר – ומעתה אערוך מערכה נגד מערכתם של עוז והדר ואבנה דיק ואשפוך סוללה לנגוח לרוש ולהרוס את חומת עיר מבצר שבנו להם עוז והדר לחרף מערכות אלקים חיים ובשם אלקי אבותי אדגול ישלח לי עזרו מקודש ומציון יסעדני בזכות אבותינו ורבותינו של חמש מאות שנים ואלף שנים האחרונות.

א. – בבראשית א' כ"ז וכן שם ט' ו' כתוב בנוסחאות שלנו בצלמא דה' אבל שם ה' א' כתוב בדמות אלקים, ובנוסח תימן כתוב בכל הג' מקומות אלקים ובעו"ה בקו' נקו"מ התריעו והתריזו נגדינו דהלא בספר עבודת הקודש כתב שעפ"י סוד צריך להיות דווקא שם אלקים בג' מקומות הללו וכן ציינו לדברי ר' אברהם בן הרמב"ם שכתב שצריך להיות דווקא שם אלקים בג' מקומות הללו וכתבו שם בליצנות מבהיל כדרכם של המשכילים, בזה"ל: בדפוסים האחרונים התעלמו מנושא כ"כ יסודי: כו' ואף בחומשים מאוחרים יותר התעלמו מדבר כה גדול שהרחיבו עליו רבותינו את דבריהם כו' ע"כ לשון הקו' נקו"מ כאילו שעשוי המדפיסים דברים מדעת עצמם דבר שאין לו שחר ולמה לא שיבשו רק בשני מקומות שכתוב בצלם ואילו במקום שכתוב בדמות לא התעלמו ולא שיבשו מדעתם והקאמארנער בהיכל הברכה בראשית א' כ"ז הביא ראיה מדברי התרגום אשר אלקים הוא קודש ולא חול ואילו שם ה' א' כתב שהוא שם קודש אף להתרגום הרי לך שהיה גורס בב' פעמים שנא' בצלם ה' ובדמות גרס אלקים וכ"ה בחומש אוה"ח שהדפיס האוהחה"ק בעצמו וכן בנצי"ב ובוונציא"ה בכל המדורות ובמקראות גדולות הישנים רק בתימן כתוב אלקים בכל המקומות ורבותינו היו בקיאים בדברי עבוה"ק יותר מחוקרי עוה"ד להבדיל עד אין שיעור וחקר והוא חוצפא לכתוב באופן ליצני כזה שהתעלמו מנושא כ"כ יסודי, והנה כבר כתבתי לעיל בפ"ב שהמשמרת שלום שהביאו הם עצמם (רק בזיוף נורא כמ"ש שם) כתב שבבראשית מ"ח ט"ז צ"ל עפ"י סוד האלקים הראשון מתורגם אלקא ושם פתאום שכחו שאסור להתעלם מנושא כ"כ יסודי, אבל באמת כאשר כתבתי כבר כ"פ אין קנאת הסוד מקנאים אבל צוחקים ושוחקים ממנו ואין מאמינים בה ולא באו רק לההביל ולטרף את הדעת.

והנה הביאו את העבוה"ק ור"א בן הרמב"ם אבל לא כתבו טעמים ונימוקים והוא זיוף עצום דהנה טעם השני שכתב הר"א בן הרמב"ם על מה שתירגם אונקלוס אלקים ולא ה' הוא, שהתרגום פי' בצלם אלקים בצלם המלאכים (ונעתק דברי מהר"א בן הרמב"ם ז"ל בספר שערי אהרן) ועוה"ד לא העתיקו זה הטעם והרי זה זיוף עצום דהרי לפי טעם זה גופא מוכרח שלפי קבלתינו נגרוס בצלמא דה' דהרי אנו נקטינן שהוא שם קודש לכל הדיעות ובכתיבת ספר תורה מקדשים אותו בלי שום תנאי וא"כ הרי אדרבה מכח הטעם עצמו שכתב מהר"א ז"ל מוכרח שאנו צריכים לגרוס בצלמא דה', וגם לפי הטעם שכתוב בעבוה"ק מוכרח דלפי קבלתינו הגי'

הנכונה הוא ה' דהרי כתב שם בפרק כ"ה מחלק התכלית דלכן תירגם אונקלוס אלקים לפי שהצלם קאי על הנשמה והרוח והנפש דא מוחא לדא ודא גופא לדא ולהורות זה כתב אלהים שהוא ג"כ כח נושא כח שהוא משותפת מב' שמות א-ל-י-ה עיי"ש בדבריו הקדושים אולם בע"ח שער כ"ה דרוש א' כתוב כי צלם הוא בחי' ז"א ודמותו בחי' לאה ונודע כי ז"א הוא שם הוי"ה ולאה הוא שם אלקים הרי אדרבה לפי קבלתינו קבלת האריז"ל מוכרח מאוד גירסתנו והוא הפלא ופלא באמת עיי' היטיב ותבין נפלאות מפעלות תמים דעים, ובקרא כתיב אלקים כי בא מן הבינה וכמ"ש בע"ח שם טעמו וראו כי טוב היש חיך מתוק מזה אם רק מאמינים ברבותינו הקודמים, גם לפי טעם הראשון שכתב מהר"א בן הרמב"ם ז"ל מוכרח לפי קבלתינו לתרגם ה' והוא כי המהר"א בן הרמב"ם ז"ל כתב דלכן לא תירגם אונקלוס ה' כדי למעט ההגשמה משם ההוי"ה, אבל בפע"ח בהקדמה כתוב כי כל הכנויים והשמות הם שמות העצמות המתפשטים בספי' כו' הרי כי כל השמות הם שמות עצמות אור א"ס ב"ה שבתוך הספירות אבל לא שיתייחסו השמות להכלים והדברים עמוקים מני ים ורחבים מני ארץ אכמ"ל בזה להבין יסוד החילוק בין חכמי המחקר לחכמי הקבלה עמוק עמוד מי ימצאנה וכבשים ללבושיך בכל אופן איך שיהיה זה ברור דלפי קבלת האריז"ל חלילה חלילה לייחס איזה הגשמה לשם אלקים ואין שום נ"מ בין שם הוי"ה לשם אלקים כי בתורה נקוד שם הוי"ה בניקוד לעולם כמבואר באריכות בפרדס שער השמות וא"ל לי להאריך בזה כל הצורך מ"מ די בזה למי שמבקש את האמת - עכ"פ הראיתיך לדעת כי אדרבה כל מה שהביא בעוה"ד לא הביא רק חובה לנפשיה וכשל עוזר ונפל עוזר, והוא עצמו ידע היטיב מזה שהרי כיחד תחת לשונו ולא פי' את הטעמים שכתבו וכמו שעשה עם המשמרת שלום, עכ"פ יתבונן המשכיל עד כמה ירעד ויפחד האדם לשנות נוסחאות שקבלנו מרבותינו הקדושים כי בזה מחריב עולמות כמ"ש לעיל בפ"א בשם מרן ז"ל שהביא כן מרבינו בחיי וידע כי בנפשו הוא.

עוד כתבו שם בליצנות מעמיק יש גם שיצרו יצירת כלאים: בצלם א-להין, וכ"ה הנוסח בחומש עפ"י מלבי"ם (לא נדפס ע"י המלבי"ם בעצמו) ואני תובע בחזקה להבין למה קראו לזה כלאים והלא א-לקים בלשון תרגום הוא א-להין וכי לית דין ולית דיין והעולם הפקר ויכולין לכתוב ולעשות ליצנות ככל העולה על הרוח.

ב - בבראשית ד' כ"א כתוב בכל נוסחאות שלנו הוא הוה רבהון דכל דמנגן על פום נבלא כו' ובעוה"ד שינוי וכתבו הוא הוה רבהון דכל דממנן כו' וכבר לעיל בפרק ג' הבאתי דבריהם שכתבו שלא שינוי הנוסח שכבר פשט ברוב בית ישראל רק במקומות אשר ברי היה להם שהנוסח משובש וגם הבאתי שם מדבריהם כי לא בחרו עפ"י דעתם הדלה איזה נוסח טוב יותר מבין שפע הנוסחאות. ועתה יקימו נא ויאמרו למה היה ברי להם כאן שנוסחתינו משובש והיכן הוא הבטחתם שלא לבחור מדעתם בנוסח אחד יותר מחבירו. ומ"ש דקשה לנוסחתינו דפתח בל' יחיד ומסיים בל' רבים וכן הוקשו מהפסוקים דלפניו ולאחריו ששם כתוב בל' רבים הנה חוץ ממה שכל דבריהם בטלים ומבוטלים דהרי גם לנוסחתם יקשה כן (ומ"ש דממנן הוא ל' רבים הוא דבר בטל מאיליו דבל' רבים הו"ל למיגרס דממנן או דממנן ובפרט לגי' דמנן שכתבו כי הוא העיקר, ואכן כן הוא הגי' בתרגום המדוייק שלהם, הוא ל' יחיד בלי שום ספק דבל' רבים הו"ל דמנן או דממנן) גם בלא"ה וכי לזה יאמרו ברי שהוא משובש דבר שהוא רגיל בלישנא דקרא למאות ולאלפים וגם הוא מובן בשימת לב קצת דאונקלוס לפרש לישנא דקרא דמיירי בל' יחיד בא וזה כבר פי' במ"ש וידעי שהוא המשך אחד עם דכל דמנגן ולפי יופי הלשון לא ניתן להאמר דכל דמנגני דמשמע של המנגנים עתה ולפיכך הוסיף בפסוק זה ובפסוק

שלאחרי תי' וידעי שאין לו מקור בקרא משא"כ בפסוק שלפניו דיתבי שפיר ניתן להאמר היושבים עתה שהיה מציאות הוה ורגיל וכ"ז פשוט וברור לכל מי שרגיל בדברי חכמים וחידותם.

גם בעצם תי' דממנן או דמנן אין לו פירוש ובמרפא לשון דחק עצמו מאוד בזה ופירש שהוא מל' מנן מספר ועווה"ד כנראה הרגישו בדוחקו ובאו בהמצאה חדשה שהוא מל' הקשת האצבעות על מיתרי הנבל דבר שאין לו שום מקור בספרי הקודש והביאו ראיה מאיזה חוקר משכיל שהביא לזה ראיה מספרי הגוים וכשנתווכחתי עמם על כך ענו לי במכתב בחוצפא יסגי וז"ל ומה שהבאנו מר' שמשון ברוך שעפטל, אין בזה בית מיחוש, כידוע שכל רבותינו ז"ל לא נמנעו מלהביא עניני דקדוק ולשון גם מחכמי הגוים, ובפרט בענין לשון ארמי שהוא גם לשון הגוים עכ"ל, הדור אתם ראו והתבוננו מאוד באיזה פח יקוש עווה"ד מפילים אותנו שמדמים עצמם לחכמי הש"ס ורז"ל שאמרו כמה פעמים על איזה תיבות שהוא כן בלשונות הגוים כגון פת בפאריקא שתיים כו' ואפי' גדולי האחרונים שהביאו כמה פעמים מלשונות הגוים לא היו מקובלים על חכמי הדורות ואפי' האבע"ז כתב עליו האוהחה"ק בפ' תזריע י"ג ל' ובמחילה מכבודו אם באנו לחלוק על רז"ל ולפרש מילות התורה בלשון ישמעאל היינו עושים תורת שקר וכי כעורה זו שפירשו ז"ל בלשון הזהב ובפירושים כאלו נתן הרביד לחכמי הדורות לזלזל בכבודו וכל כמין פי' זה ישתקעו הדברים ולא יאמרו עכלה"ק וכ"ש אנחנו שנסמוך על החוקרים השוטים די לך עווה"ד כבר אכלה חרבך יותר מדאי ועדיין לא שבעת. ומ"ש ובפרט ל' ארמי שהוא גם לשון הגוים על דעתי כי לא יכתוב כן רק מי שאפיקורסות נזרקה בלבו דהרי באבהע"ז סי' קכ"ו סעי' א' כתב הרמ"א ונ"ל דאפי' למאן דפוסל מודה דמקצתו לשון הקדש ומקצתו לשון ארמי כשר דשניהם נתנו בסיני כו' ע"כ ל' הרמ"א ולמחר יאמר כי לה"ק הוא גם לשון גוים שהרי הוא לשון עבר וכתב אשורית הוא גם כתב הגוים שהרי הוא כתב אשור, ובשער המצוות למהרח"ו ז"ל פ' ואתחנן מבואר דל' תרגום הוא לשון הנבואה שהשי"ת מדבר עם הנביאים.

והנה בסי' הנ"ל סעי' כ"ז שיכתוב בגט שאנו מנין בלא וי"ו ובנו"כ שם פי' דמונין בוי"ו משמע ל' אונאה והשתא לפי פי' עווה"ד דמנן הוא ל' הקשת אצבעות כו' א"כ מה בצע שנכתוב מנין והלוא הוא גרוע יותר דיש לפרשו למנין שאנו מזמרים כאן והוא יותר גרוע מלכתוב מונין דהרי ל' אונאה אין לו שום שחר כי מה שייך מספר לאונאה ובדוחק יש לפרשו על מספר אונאה של פחות משתות, שתות, ויתר משתות, אבל גם זה דבר בטל הוא דהרי כתוב לפני זה בשנת כך וכך לבריאת עולם למנין שאנו מונין כאן ומה שייכות יש לבריאות עולם עם אונאה ביטול מקח וקיום מקח ואינו אלא זהירות יתירה משא"כ לשון זמר אדרבה יש לו משמעות גדולה דהרי יכול להיות שיש להם איזה מנהג בזמירות וניגונים שנמנים הבבות או הנעימות וכדו' למנין בריאת העולם וא"א לומר דכיון דכותבין מנין ביו"ד א"א לפרשו מל' מנן דהרי ממקום שהביא דמנן פי' הקשת אצבעות על הכלי זמר שם מפורש דשורשו הוא מנ"א או מנ"י וא"כ ע"כ לומר דגם מנין יש לפרשו כן אלא ודאי הא בורכא וישתקעו הדברים ולא יאמרו כלשונו הק' של האוהחה"ק ז"ל.

ג - בבראשית ט"ו י"א כתוב בנוסחאות שלנו פגליא ואפרח ובעווה"ד שינוי וכתבו פלגיא ואתיב והנה למה היה כאן ברי להם שהנוסח משובש והיכן פרח הבטחתם שלא לשנות כלום עפ"י דעת עצמם, ובעצם נוסחתם הנה יש נוסחאות שכתב רש"י במפורש שנוסח פלגיא הוא נוסח משובש ואפי' לנוסחאות שאין גורסים כן ברש"י מ"מ הדברים מוכיחין כן מעצמם ומ"ש

דבכל מקום תירגם אונקלוס פגר הביאו חובה לנפשם דא"כ גם כאן הו"ל לאונקלוס לומר פגריא, אבל פלגיא הוא טעות בודאי כי מה לפגרים עם פלגיא ובבאר בשדה שהי' לו הגירסא פלגיא דחק עצמו מאוד ופירש דפגרים הוא לשון תרגום ופירושו חלוקת דבר מדבר והביא ראייה מן הערוך ערך פגר שכתב דתרגום ירושלמי על ונתן את הבית הוא ופגר ית ביתא, והנה דברי באר בשדה תמוהין מאוד דהרי בערוך לא פירש כלל דפגר הוא לשון חלוק דבר מדבר וגם מהראי' שהביא מוכרח כן דהרי ונתן את הבית א"א לפרשו כלל כמ"ש הבאר בשדה דתחלוק את הבית והוא דבר שאין לו שחר כלל - אבל שורש הדברים כך הוא דפגר יש לו שני פירושים א - לשון ביטול והריסה כמ"ש רש"י שמואל - א' ל' ו' והרד"ק בספר השרשים בפ"י השני, ור"י בן גנאח בספר השרשים, ודונש, ור"ת, ב - לשון גוף בלא רוח כלומר ביטול התנועה כמ"ש ר"י בן גנאח שם, והרד"ק שם בפ"י הראשון, ומנחם בן סרוק בספר המחברת בפ"י הראשון, והנה בערוך ערך פגר על הא דשבת קבט: יומא דמפגרי רבנן פי' כפי' א' ועל זה הביא מתרגום ירושלמי על ונתן את הבית ופגר ית ביתא דהיינו תבטל ותהרס את הבית ובאמת כן הוא באונקלוס גופיה כמה פעמים כגון שמות י"ט כ"א דלמא יפגרון וכן שם ושם כ"ד לא יפגרון וכן שם כ"ג כ"ד ארי פגרא תפגרינון בכל אלו המקומות פי' ביטול והריסה וא"א לפרש כפי' הב' (וכ"ש דא"א לפרש ל' חלוק דבר מדבר כמ"ש בבאר בשדה) אבל כאן בפסוק וירד העיט א"א לפרש כפי' א' דהוא ביטול והריסה דאין לו שחר וע"כ לפרש כפי' הב' דהוא מל' גוף בלא רוח דהיינו ביטול התנועה וזהו כוונת רש"י דפיגול הוא לשון פגר כלומר כפי' הב' דהיינו גוף בלא תנועה ובלא רוח אשר הוא דבר מרוחק ומתועב.

וזה היה עומק כוונת אונקלוס שתירגם ופגליא ולא ופגריא דאז לא היינו יודעים עדיין אם הכוונה לפי' הא' או לפי' הב' ע"כ תירגם ופגליא דע"כ לפרש כפי' הב' ואף שמובן מאיליו דהרי אין שום שחר לומר וירד העיט על הנהרסות מ"מ התרגום לפרש בא ובאמת אפי' לפי' הב' אין הל' נופל לומר וירד העיט על הגויות דמה לו לעיט אם הם גויות או חתיכות בשר בעלמא הלוא תכלית מבוקשו אינו רק לטרוף ולאכול יהי' מה שיהי' ע"כ עיקר יופי הלשון הוא לומר וירד העיט על הבשר המושלך וזהו פגליא, ומה שהקשה בבאר בשדה מה ענין פיגול לפגר דבריו תמוהין מאוד דהרי בוודאי פשוט הוא דגוף שאין בו רוח ותנועה הוא מרוחק ומתועב תדע לך דלא תמצא לשון פגר בשום מקום על אדם חשוב, ותמצא הרבה מזה בספר יוסיפון דבמקום שרצה לכתוב לשון גנאי כתב פגר ובמקום שרצה לכתוב בל' חשוב כתב גוף או גוי', וע"ע בפ"י הרע"ב מס' אבות פ"ג מ"א ד"ה מטפה סרוח, גם מ"ש בעוה"ד למה בכ"מ תירגם אונקלוס לשון פגר כלישנא דקרא ולא לשון פיגול הוא קושיא מטופשת דהרי פיגול אינו גוף וא"כ איך יתרגם ופיגליכון דילכון ופשוט וברור הוא.

גם מה שהחליפו ושיבשו ואתיב תחת ואפרח לא רק שאין להם שום מענה בפיהם נגד נוסחתינו אבל נוסחתם הוא נוסח משובש ומקולקל כי מה שכתבו כי ואתיב הוא מל' השבה ראשית דבר הוא נגד פי' פשט הפסוק שהוא מל' הפרחה ושנית כי ל' השבה לא שייך רק כשאדם משיב איזה דבר למקומו הראשון שאין לו שייכות לכאן. סוף דבר הקושיא הומה וצועקת עד לב השמים למה היה ברי להם בזה שהנוסח שנתפשט ברוב בית ישראל משובש הוא והיכן הוא הבטחתם שלא לשנות כלום מדעת עצמם ואיך שכחו פתאום מה שכתבו וגם לא מלאנו לבנו לבחור ע"פ דעתינו הדלה איזהו הנוסח הטוב ביותר מבין שפע הנוסחות. אבל הוא הדבר אשר דיברתי כי אין להם שום ראי' שנוסחתינו משובשים לא ראיות ברי סמכא ולא ראיות קצירי נפלי ולא היה ברי להם שנוסחא שנתפשטה משובש הוא אבל היה ברי להם

שאינו משובש אלא במזיד ובשאת נפש מוציאים דבת חנם ושקר בלישן ביש וליצנות מעמיק עד דכדוכה של נפש כדי להסית ולהדיח את לבות תמימי לב ובעיקר כוונתם להשקות כוס התרעלה לנערי ובחורי ישראל שאם אין גדיים אין תיישים.

עכ"פ הרי שלך לפניך כי כל הקושיות שלהם ישא הרוח והיו כלא היו וטרחתי להביא איזה דוגמאות והחלק יעיד על הכל והאמת אגיד כי היה בדעתי לערוך מערכה שלמה להראות איך שכל דבריהם בנויים על קו תהו ואבני בהו אבל נלאיתי נשוא להתטפל כ"כ בדברי בורות ועם הארצות שלהם ובחור"מ סי' קכ"ד סעי' א' תלמיד חכם שתורתו אומנתו זילא ביה מילתא למיזל לב"ד ולערער בהדי ע"ה וכל מי שיש לו מח בקדקדו שיראה דברי ומ"ש הם יהא יכולת בידו להבין מעצמו ע"ה ועקמימיות שלהם ויוכל לתרצם מאיליו.

וז"ל מרן ז"ל בויואל משה בסוף ההקדמה ואנו רואין בפ"י הרד"ק הארוך על תהלים שבכמה מזמורים האריך לסתור דעת הנוצרים שמביאים משם ראי' להנוצרי ר"ל, וכן הרמב"ם באגרת תימן כתב לסתור מה שהביא אחד ראי' מהתוה"ק על המחמד, והנה הנוצרים באו עם חיבורים רבים ארוכים בראיות משונות ולא הביא הרד"ק הכל, כי אי אפשר לטפל בכל השקרים ודמיונות שאין שיעור, אעפ"כ טרח הרד"ק בכמה מזמורים לבאר שלא יהי' מקום לטעות ח"ו כשיטת הנוצרים, ומבקשי האמת באו לידי הכרה אף ביתר הדברים שלא הובאו בדברי הרד"ק, והאמת עד לעצמו. ובדורותינו אלה ככה עושים כו' ובקונטרס הזה כתבתי בדרך אגב לסתור כמה ענינים שהתפשטו מהם בעולם להטעות עיני הבריות, וכל מי שיש לו מוח בקדקדו יראה האמת, אבל אי אפשר לטפל בכל הבליהם ושקריהם ודמיונות שוא ודברי זיופים שלהם להביא הכל על הגליון כי אין קץ לדברי רוח ולבושי השקר ודמיונות כוזבים אין להם גבול אבל השם לבו לדבר ה' רואה כי כל דבריהם הבל הבלים אין בהם ממש וכולם ישאם הרוח כו' עבל"ק המסעדים את הלב ומרפאים את הנפש מתחלואי הזמן.

סוף דבר אתה הראת לדעת כי כל דברי ומנהגי אבותינו ורבותינו הקדושים יסודתן בהררי קודש והמאמין בהם מתגלים לו שערי אורה וכל הפורש מדרכיהם כפורש מן החיים.

ואני אמרתי בדרך הלצה, שאפילו עתה בזמן הזה עדיין לא פסיק הענין, ויש לך אנשים כאלה הנהנים מסעודת אחשוורוש, והיינו העם הנמצאים משוקעים בגשמיות לעשות יום משתה ושמחה, ואומר שלום עליך נפשי, ולא זרו מתאותם עוד אכלם בפיהם ששים ושמחים, ושמחה מה זה עושה, לא באלה חפץ ה' לשמוח לפניו, כיון שלא שתו לבם גם לזאת בהגיע ימי הפורים האלה, ליתן התעוררות לנפשם אל עבודתו יתברך, להבין ברמזי עליונים מה נעשה בשמים ממעל ועל הארץ מתחת לעשות בתחתון ולרמוז בעליון, זה עיקר התענוג והשמחה לשמוח לפניו יתברך בשמחה של מצוה והתעוררות הנפש, ורבים הם עם הנמצאים לבם חסור, והם בכסילותם לא כן ידמו ולבבם לא כן יחשוב, כי אם להיטיב לבם ולמלא את כריסם במענדים, והנה כמו אז גם עתה מסעודת אחשוורוש שגרם להם לעם הנמצאים בשושן ליהנות מסעודתו למלאות כריסם...

גוברת עליהם תאות הגשמי ומעשיהם זר כבהמה נדמה, ונהנים כמו אז גם עתה מסעודתו של אותו רשע, ולא הרגישו עדיין בחינת הנס אשר ישלטו היהודים המה בשונאיהם... (אור המאיר – מגילת אסתר)